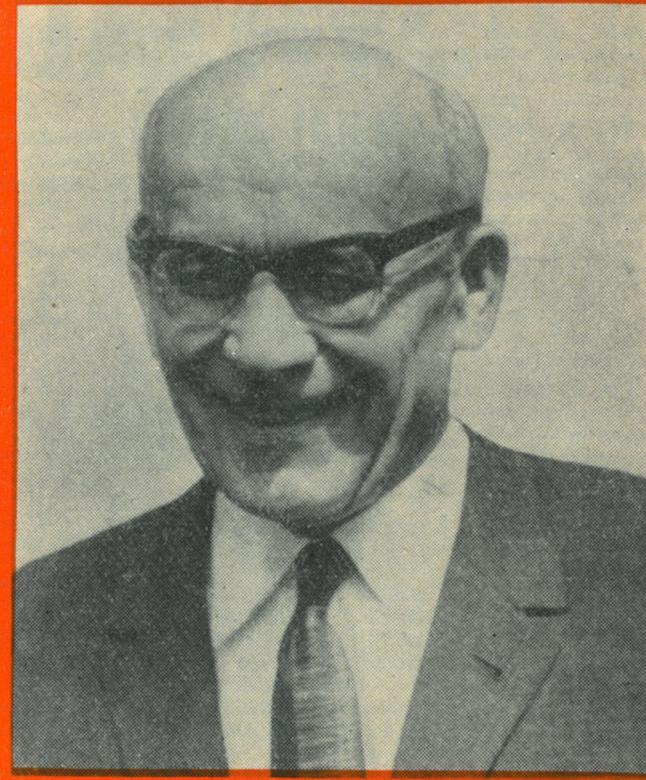

ŽIVOT

KULTURNÉ SOCIÁLNÍ ČASOPIS
LUTY - FEBRUÁR - ÚNOR Nr 2 1970 - CENA 1 ZŁ

WŁADYSŁAW
GOMUŁKA
65 – ROČNÝ

6. februára sa Władysław Gomułka, prvý tajomník ÚV PZRS dožíva 65 rokov života, ktorý venoval fažkej, obetavej práci pre blaho pracujúcich a strany.

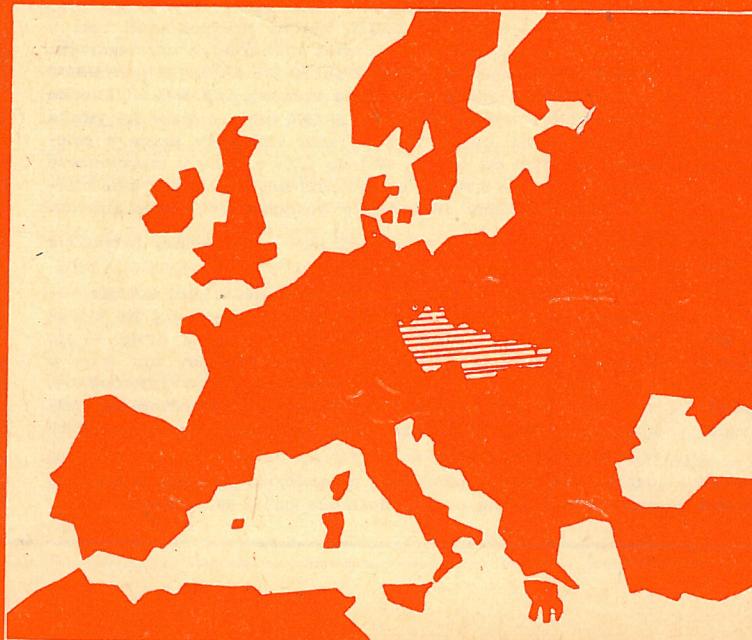
Pri príležitosti svojich narodenín bol W. Gomułka dekrétom Najvyššieho sovietu ZSRR vyznamenaný Leninovým radom a zároveň obdržal blahoželania od vedení bratských socialistických krajín.

S celým poľským ľudom aj my, česká a slovenská národnostná menšina srdečne želáme súdr. Władysławovi Gomulkovi veľa ďalších úspechov v práci, šťastia a zdravia v osobnom živote.

Po 130 týždňoch a 4 dňoch skončila tragická, bratovražedná občianska vojna v Nigérii. Separatistická republika Biafra neexistuje. Gen. Ojukwu, ktorý proklamoval secesiu v mene úzko chápaných kmeňových záujmov Ibov a inšpirovaný veľkým kapitálom naftových spoločností začal nigérsku drámu, spolu s rodinou utiekol do cudziny. Ostalo civilné obyvatelstvo, ktoré nesmierne trpelo a ktoré s útahčením uvítalo koniec vojny. Z viac ako 9 mil. obyvateľov Biafry, skoro 2 mil. prišli o život. Genocide podľahlo skoro celé pokolenie biafranských detí. Očakávanie na jedlo, najčastejšie bezvýsledne v priebehu posledných dva a pol roka bolo stále tématikou svetovej tlače.

Séf federálnej vlády gen. Gowon vyhlásil všeobecnú amnestiu a zaistil obyvateľom tejto provincie úplné bezpečie a rovnaké práva v zjednotenom štáte. Federálna vláda robí všetko, čo len môže, aby utečencov zaistila návrat domov a organizovala prívoz potravín. Mnohé štáty na svete poskytujú pomoc nesmierne trpiacim Biafrancom.

Až rok 1948 — rok tridsiatého výročia vzniku Československa rozhodol, akým smerom sa bude definitívne uberať povojnové Československo. 25. februára pracujúci ľud pod vedením KSČS rozhodol o vývoji v prospech socializmu. Vládna kríza sa skončila porážkou burzoázie.

Importované heslovité príkazy: prinúste komunistov odísť z vlády, sa nepodarili ani dvadsať rokov neskôr. Komunistická strana zvíťazila nad reakciou, ktorá chcela zvratiť vývin Československej socialistickej republiky.

»ROZHODUJÚ EKONOMICKÉ VÝSLEDKY«

Wladyslaw Gomulka, prvý tajomník ÚV PZRS sa zúčastnil zasadnutia konferencie robotníckej rady v Tovární na výrobu osobných automobilov vo Varšave. W. Gomulka je členom stránicej organizácie v tejto tovární. Konferencia rokovala o pláne na rok 1970. Vo svojom diskusnom príspievku W. Gomulka upozornil na najnaliehavéjšie úlohy žieranskéj továrne, s uznaním zdôraznil, že fabrika zvládla v takom krátkom období komplikovanú výrobu moderného automobilu, akým je Fiat 125 P a pripomenu, že vo štvrtom kvartáli t.r. FSO dosiahne ročnú kapacitu 50 000 automobilov.

Na príklade FSO W. Gomulka poukázal na niektoré dôležité problémy spojené s našim exportom a importom a upozornil aj na iné otázky, ktoré majú podstatný význam pre celé naše hospodárstvo ako: zvýšenie ekonomickej efektivity vo výrobe, odkryvanie rezerv a ich plné využitie, ako aj zavádzanie technicko-organizačného pokroku, ktorého meradlom je rast efektivity a využívania ekonomických kritérií v závodoch. Dalej rečník zaujal stanovisko k otázkam pocitu hospodárnosti, správneho využívania hmotnej zainteresovanosti a nového prístupu k mzdovým otázkam na základe ekonomických výsledkov, ktoré dosiahne podnik.

Wladyslaw Gomulka vo svojom prejave sa zaobral aj niektorými medzinárodnými problémami. Navzájúc na výmenu názorov medzi Poľskom a NSR o politických otázkach konštatoval, že je spojená s prípravami na európsku konferenciu o bezpečnosti.

W. Gomulka konštatoval, že situácia na Blízkom východe sa nebezpečne zaostala, pretože Izrael pokračuje v eskalácii ozbrojených výpadov proti arabským krajinám, bombarduje mestá a civilné obyvateľstvo. Za tento stav sú zodpovedné USA, ktoré torpedujú úsilie smerujúce k mierovému riešeniu konfliktu. Rečník zdôraznil, že zostrenie medzinárodnej situácie spôsobilo aj rozhodnutie Nixonovej vlády o výstavbe protiraketového systému v USA, čo znamená vlastne novú etapu pretekov v zbrojení. V tejto situácii sa stáva čoraz dôležitejšie zvolať európsku konferenciu o bezpečnosti, ktorej účelom ju upevniť pocit poriadku a mierového spolunažívania v Európe.

PLÉNUM ÚV KSČS

Plenárne rokovania Ustredného výboru Komunistickej strany Česko-slovenska v dňoch 28. až 30. januára t.r., svojimi záväznými uzneseniami sú pokračovaním v riešení zložitých problémov politickej konolidácie v strane, v štate a v československej spoločnosti, ktoré nové vedenie KSČS začalo uskutočňovať pred deviatimi mesiacmi.

Plénium eliminuje to všetko a všetko — zdôrazňuje československá tlač — čo vyvoláva neistotu, cieľavdomou politickou prácou a dosiahnutými výsledkami bojuje proti všetkemu, čo je protisocialistické, dáva odpoveď národom Československa, že cesta rozvoja socializmu v ČSSR je možná len v priateľstve a spojenectve so Sovietskym zväzom a socialistickymi krajinami.

Plénium ÚV KSČS povedalo zároveň rozhodné slovo k súčasnému stavu československej ekonomiky, a principiálne vytýcuje cestu cieľavdomého riadenia národného hospodárstva a jeho vývoja na základe plánu, ako nástroja socialistickej ekonomiky, uplatňuje vedúcu úlohu strany a zdôrazňuje význam hospodárskej integrácie v rámci ČSSR, i v rámci RVHP. Ďalej bolo schválené upevnenie a zvýšenie akieschopnosti KSČS v súvislosti s výmenou členských legitimácií.

V kádrových zmenách plénumu o.i. prijalo predovšetkým tri rezignácie na funkcie v predsedníctve ÚV: Oldřicha Černíka, ktorý súčasne rezignoval na funkciu predsedu federálnej vlády, Karla Poláčka, ktorý súčasne rezignoval na funkciu predsedu Ustrednej rady ČS ROH a Štefana Sádovského, ktorý tak isto rezignoval na funkciu prvého tajomníka ÚV KSS. Na uvoľnené miesta v predsedníctve plénum zvolilo: Antonína Kapka, vedúceho tajomníka mestského výboru KSČS v Prahe, Jozefa Korčáka, ktorý sa stal predsedom českéj vlády a Jozefa Lénarta, ktorý bol odporučený do funkcie prvého tajomníka ÚV KSS. Do funkcie predsedu federálnej vlády bol vymenovaný Ľubomír Strougal, ktorý uvoľnil funkcie v predsedníctve ÚV KSČS, v byre ÚV KSČS pre riadenie stránicej práce v českých krajinach. Do týchto funkcií bol zvolený Josef Kempný doterajší predsedca českéj vlády. Zvolili takisto kandidátov predsedníctva ÚV KSČS Dalibora Hanesa, Václava Húlu a Aloisa Indru. Do funkcie predsedu ústrednej rady ČS ROH odporučili Jána Pillera. Plénium schválilo rezignáciu na členstvo v ÚV KSČS Alexandra Dubčeka (t.c. čs. velvyslanca v Ankare), ktorú podal na návrh predsedníctva ÚV.

Plenárne zasadnutie ÚV KSS dňa 5.I.1969 prijalo rezignáciu Štefana Sádovského a do funkcie prvého tajomníka ÚV KSS zvolilo Jozefa Lénarta. Plénium ÚV KSS na vlastnú žiadosť uvoľnilo z funkcie v predsedníctve ÚV J. Zraka a z funkcie člena predsedníctva a tajomníka ÚV KSS V. Pavlendu.

ZSRR ROKU 1970

Jestvuje už veľmi podrobny portrét ZSRR roku 1970. Uverejňujeme niektoré charakteristické údaje:

Podľa oficiálnych údajov počet obyvateľstva ZSRR k 1. januáru 1969 činil 238,9 mil. osôb. Predpokladá sa, že sčítanie ľudu, ktoré sa konalo minulý mesiac dokáže, že v ZSRR býva nie menej ako 241 mil. ľudí. Od posledného sčítania počet obyvateľov miest v ZSRR stúpol o 34,2%, percento vidieckeho obyvateľstva kleslo o 12,8%.

V ZSRR je súčasne 10 miest, ktoré počítajú viac ako milión obyvateľov. Tento zoznam otvára Moskva so 6 642 000 obyvateľov, na druhom a tretom mieste je Leningrad s 3 798 000 a Kijev — 1 500 000 obyvateľov. Najmladším miliónovým mestom ZSRR je Sverdlovsk na Uráli.

Podľa stavu zo dňa 1. januára 1969 muži činili iba 46% obyvateľstva. Je to spojené so stratami, aké postihli ZSRR počas druhej svetovej vojny.

36% obyvateľstva Sovietskeho zväzu má vyšie alebo stredné vzdelanie. Medzi robotníckimi obyvatelia s takýmto vzdelaním činila 50% a medzi zamestnancami kolchozov 33%.

Roku 1970 národný dôchodok ZSRR stúpne o 6%. V období päťročnice končiaci príbehu r. 1970 národný dôchodok ZSRR

stúpol o 39%. Smernice XXIII. zjazdu predpokladali rast v medziach 38 — 41% tak, že napriek mimoriadne nepriaznivým poveternosťným podmienkam a početným živelným pohromám r. 1969 súčasná päťročnica bude splnená. Až 80% celkoveho prírastku národného dôchodku r. 1970 bude dosiahnuté vďaka rastu efektivity práce. Tempo rastu efektivity práce v priemysle sa zvýší od 4,4% r. 1969 do 5,2% r. 1970, v stavebnictve stúpne z 2,5% do 6,3%. Uverejňujeme tiež čísla, aby sme ukázali hlavné pružiny sovietského hospodárskeho mechanizmu.

Plán pre rok 1970 predpokladá rast priemyselnej produkcie o 6,3% v porovnaní s rokom 1969.

Co to znamená v číslach? Produkcia elektrickej energie dosiahne závratné číslo 740 miliard kWh, tažba nafty 350 miliónov ton, uhlia — 680 miliónov ton, produkcia ocele — 115 miliónov ton, minerálnych hnojív 57,5 milionov ton (rast o 26%). Rok 1970 ZSSR bude produkovať 922 000 automobilov, z toho 527 300 nákladných a 384 000 osobných automobilov. Celkové strojárske priemysel zvýši výrobu v poslednom roku tejto päťročnice o 9,2%.

Roku 1970 počet robotníkov a inteligencie stúpne v ZSSR o ďalších 2,3 milióna osôb a dosiahne počet 90 miliónov.

TÓN A OBSAH

Deklarácia kancléra Brandta, ktorá určuje smér politiky NSR, rozčarovala mälo konkrétnym a priblížila sa obsahom, ačkoliv jej tón je klidný a realistický. Nová vláda NSR:

— neuvádza pojmom „hranice z roku 1970“, což by bolo pokusem o odporovanie revizionistickému heslu „hranice z roku 1937“

— počítá s ďalšími jednániami se SSSR a vzájemnou výmennou náborou s Poľskom a také prívitala prohlásenie ČSSR a Maďarska, ktoré sú pripraveny normalizovať své pomery k Bonnu;

— odmítla návrh predložený NDR a týkajúci sa navzájom výmennou rovnoprávnych vzťahov, tedy právneho uznania NDR; navrhla NDR jednání o výmene prohlásení a rezignácií na použitie sily;

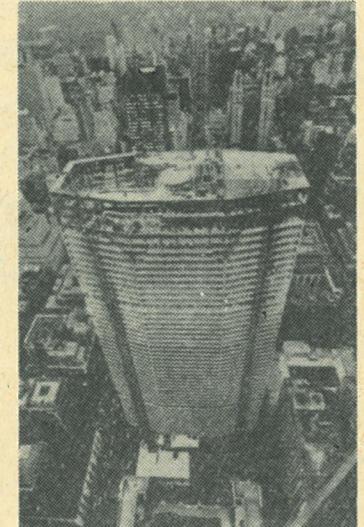
— zdôraznila výnosť NATO a západného sveta.

ROKU 1985 BUDÉ NÁS 4 934 MLN.?

V Ženeve rokoval výbor OSN pre záležitosti obyvateľstva, ktorý konštatoval, že roku 1985 počet obyvateľov našej zemegule môže dosiahnuť 4 934 mil. osôb, čiže o 4% viac ako sa predpokladalo r. 1963.

Aká je veková štruktúra obyvateľstva sveta? Vo vysoko rozvinutých krajinách r. 1965 28% obyvateľstva bola mládež a deti do 15 rokov. Osoby, ktoré skončili 65 rokov činili 9%. V rozvíjajúcich sa krajinách deti a mládež činila 42%, ľudia viac ako 65-roční iba 3%.

Spolu s obyvateľstvom budú rásť mestá. Dnes 500 miliónov osôb býva v mestách. Roku 2000 80 až 85% ľudstva, tj. 4,5 miliard ľudí bude bývať v mestách. Vzniknú mestá giganty o rozlohe 250 až 300 km² s 30 miliónmi až viac obyvateľov. Na snímke: centrum New Yorku.

PÄŤDESATMILÍONTA

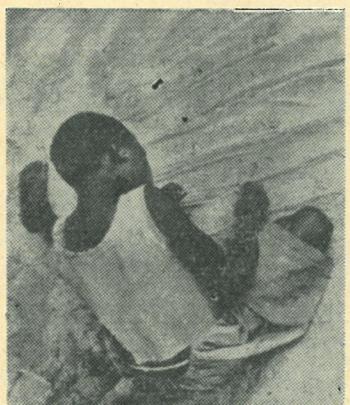
Dejiskom osláv čs.-poľskej hospodárskej spolupráce bol prístav Stetín. Uskutočnila sa tam symbolická prekladka päťdesiatmiliónnej tony tovary čs. dovozu a vývozu, ktorý od konca druhej svetovej vojny prepravili cez pobaltiskej námornej prístavy Poľska.

SMUTNÝ REKORD

Skoro 40% obyvateľov Zeme, ktorí majú viac ako 15 rokov nadľaževie nevie čítať a písat. V päťdesiatych rokoch týchto ľudí bolo 700 miliónov, dnes asi 740 miliónov.

V jednotlivých oblastiach sveta percento ľudí, ktorí nevedia písat a čítať vyzerá nasledovne: Európa — 5,8; Ázia — 55,4; Afrika — 81,5; Severná Amerika — 2,9; Južná Amerika — 33,9; Oceánia — 12,0.

V Európe smutný rekord negramotnosti drží Portugalsko — 38,1% obyvateľstva vo veku nad 15 rokov; v Ázii — Pakistan — 81,2% a Indie — 72,2; v Afrike — západná časť kontinentu, kde analfabetizmus zahrňuje viac ako 88% obyvateľstva. Neokolonialisti nechcú vidieť, že veľmi často deti v Afrike využívajú piesok (na snímke) na miesto školskej tabuľy.

ZLO-ČIN V PEN-SYLVÁNII

v Amerike boli zahájenia letošnej „sezóny“ politických vražd. Tentorát kúsky vráhov z povolenia zášahy Josepha Yablonského — predsedu hornického svazu Union Mine Workers a jeho manželku a deveru. „Otec, Joseph Yablonský, ležel na podlaze v louži zaschlé krve. Matka, Margaret, ležela mŕtvá na lúžku. Jej tělo bylo provrtané mnoha výstrelami. Ve vedejším pokoji jsem našiel tělo své pětadvacetileté sestry...“

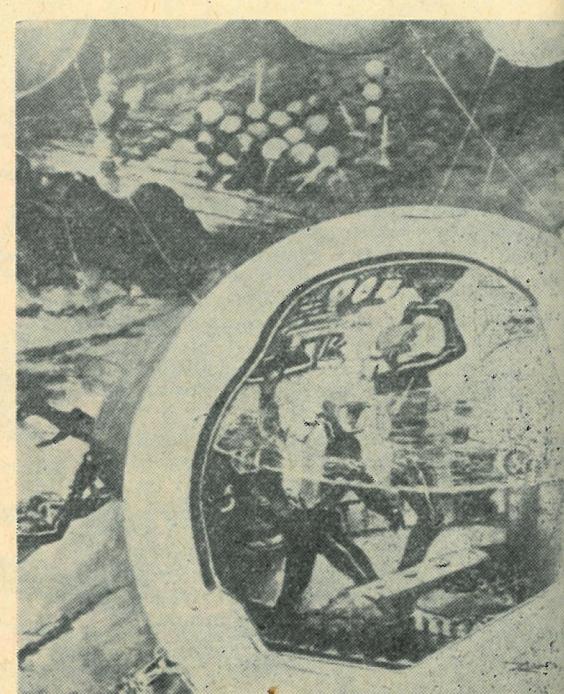
Takový hrúzostrášny obraz vylíčil syn Yablonských — Kenneth. Vražda Josepha Yablonského, syna polského emigraanta, ktorý neustupne hájil práva dělníků vči uhlíneho korporacím, vyzvala hneď protest amerických horníkov.

CENY SPISOVATEĽA

Vydavateľstvo Slovenský spisovateľ vyhodnotilo najlepších autorov za uplynulý rok, ktorým udelené ceny vydavateľstva. V oblasti literárnej vedy dostal cenu literárny kritik Milan Hamada za knižku literárno-kritických eseji Básnická transcendencia. V oblasti pôvodnej poézie vyznamenali cenu Blažej Beláka za básnickú zbierku Postupne sa usmievam, v oblasti pôvodnej prózy Ladislava Tažkého za román Pivnica plná vlkov. Ján Simonovič dostal premiu vydavateľstva za umelcovský preklad Lorcových básni Raz do vynie vošla luna a Rudolf Turňa za preklady poľskej prózy.

MĚSTO V HLUBCE 3 500 METRŮ

Jestliže by na každého obyvatele zemčoule pripadalo takové množstvo surovín, jaké dnes pripadá na obyvatele v zemích s nejvyšším stupňom vývoje, již po třech letech by se vyčerpala na světě ropa, po 20 letech by se vyčerpala železná ruda a po 30 letech hliník. Za této situace hledá svět panenské zdroje surovín, jimž jsou mořská dna. Nesmrně vody oceánu kryjí nevyčerpateľné poklady, které bude nutno v budoucnosti vydobývat. Proto také vzniká fantastický projekt stavby města pod vodou, v hloubce 3 500 metrů, v němž by dopravními prostředky byly ponorky. Obytné domy a pracoviště by se nacházely v kouli, v zájmem mezi sebou spojených. Největším problémem je vyřešení působení obrovského tlaku vody, aby v této hloubce člověk mohl žít a pracovat. Americký profesor Kylstra, který prováděl pokusy s myšmi a psy dokazuje, že tento problém lze vyřešit.

PRED ZJAZDOM O NIEKTORÝCH AKTUÁLNYCH ÚLOHÁCH KSČaS

Zjazd je v živote každej organizácie, spolku alebo spoločnosti dôležitou udalosťou. Je to nielen príležitosť posúdiť výsledky dosiahnuté za posledné obdobie, ale najmä autoritatívne zhromaždenie činiteľov, delegátov — najvyššieho orgánu Spoločnosti — ktorí majú zvoľil nové orgány, načrtňujú a schválili program práce na najbližšie roky.

Na tomto mieste nie je hámam nevyhnutné uvádzat počet členov KSČaS, klubovní, ochotníckych súborov, ich rozvoj a úspechy alebo iné prostriedky, ktoré má k dispozícii Spoločnosť. Tie-to nesporne nesmerne dôležité prvky práce Spoločnosti sú všeobecne známe. Ažda iba jedna poznámka: tak akti-visti, činitelia Spoločnosti, ako aj štátne orgány musia byť životne zainteresované na správnom využívaní týchto prostriedkov. Musia mať záujem o také narábanie s nimi, aby prinášali patričné a trvalé výsledky v spoločensko-kultúrnej činnosti.

Preto bude v záujme Spoločnosti, jej členov a činiteľov upozorniť pred zjazdom KSČaS na niekoľko všeobecnych otázok, ktoré majú podstatný význam pre jej ďalší rozvoj.

Ako je všeobecne známe, menšinové kultúrno-sociálne Spoločnosti doto-vané štátom majú v podmienkach ľudového Poľska vymedzené miesto a náplň činnosti. Sú nerozlúčnou súčasťou všeobecného kultúrneho pohybu v Poľsku. Sú členmi Frontu národnnej jednoty. Sú jedným z prvkov praktickej rea-lizácie národnostnej politiky strany, ktorá zabezpečuje všetkým obyvateľom našej krajiny ústavou PER zaručenú plnú rovnoprávnosť. Utvára podmienky pre slobodné pestovanie a rozvíjanie pokrovových národných tradícií, folkloru, jazyka a kultúry tej-ktorej národnostnej skupiny.

Z týchto predpokladov vyplývajú určité úlohy tak pre národné výbory a štátne orgány a inštitúcie, ktorých úlohou je poskytovať každodennú pomoc zložkám Spoločnosti, ako aj pre členov a činiteľov jednotlivých národnostných Spoločností. Tieto úlohy spočívajú v správnej realizácii politiky strany v národnostných strediskách všetkými formami činnosti stanovenej stanovami.

Život plne potvrdil správnosť našej národnostnej politiky. Podmienky pri-slušníkov českej a slovenskej národnostnej menšiny — podobne ako obyvateľov celej krajiny — sa podstatne zlepšili. Popri celom rade hospodárskych, kultúrnych, osvetových úspechov, popri spoločenskom napredovaní sú tu kladné zmeny týkajúce sa stvárvania harmonických, bratských vzťahov v obciach obývaných národnostne miešaným obyvateľstvom. Politická činnosť strany, ako vedúcej sily nášho štátu, eliminuje staré predsudky a spory, ktoré majú svoj pôvod v uplynulých rokoch deľby Poľska, burzoáznej politiky a obdobia okupácie v tých-to oblastiach.

Výrečným príkladom toho sú také fakty, ako stále rastúci počet členov

strany z radov slovenskej aj českej národnostnej menšiny, jej aktivity v práci národných výborov, v spoločenských organizáciach hospodárskych zväzoch a výboroch Frontu národnnej jednoty.

Plná podpora programu Frontu národnnej jednoty v posledných voľbach do Sejmu a národných výboroch, všeobecny súhlas so zahraničnou politikou našej vlády, podiel pri realizácii svoj-pomocných prác nasvedčujú tomu, že Česi a Slováci, ako obyvatelia PER sa cítia byť spoluzodpovední za osudy našej krajiny a považujú Poľsko za svoju vlast.

Na stvárvania spomenutých výsledkov a procesov celkom iste má svoj podiel Kultúrna spoločnosť Čechov a Slovákov. Avšak Spoločnosť napriek nepopierateľným úspechom a kladným výsledkom má aj veľa nedostatkov. Na niektoré treba upozorniť práve teraz, pred zjazdom KSČaS, aby v budúcnosti nezaťažovali prácu Spoločnosti.

Poniektoři činitelia Spoločnosti prejavujú tendencie hľadajú subjektívne na národnostnu otázku. Stáva sa, že niektorí nechápu správne úlohy, ktoré má plniť Spoločnosť. Vznikajú separatičné tendencie, čo vyvoláva väzne organizačné nedostatky práce obvodných výborov a miestnych skupín.

Nesprávne chápáná úloha Spoločnosti niektorými činiteľmi sa prejavuje o.i. aj v tom, že sa chcú vybavovať vecí, ktorých riešenie spadá do kompetencie štátnych orgánov. Toto oslabuje činnosť Spoločnosti určenú stanovami. Časť členov sa potom môže nesprávne domnievať, že iba Spoločnosť môže vyriešiť všetky ich záležitosti a fažkosti.

Popri takýchto zjavoch a tendenciach, ktoré nie sú v súlade s charakterom Spoločnosti nemalo by sa prechádzať ľahostajne. Aktivisti Spoločnosti sú povinní ich eliminovať.

Aktuálnou úlohou aktivistov vrátane tlačového orgánu Spoločnosti, mesačníka Život, je teda širšie ako doteraz vysvetľovať tieto otázky. Je potrebné vysvetľovať členom Spoločnosti zmysel a zásady národnostnej politiky realizovanej v záujme všetkých občanov našej krajiny.

Práca Spoločnosti sa nemôže prejavovať iba v lepšie alebo horšie pracujúcom súbore a z času na čas zválej schôdzi miestnej skupiny. Táto práca by mala mať výchovný charakter a spájať Spoločnosť so životom prostredia.

Práve preto je nevyhnutná úzka spolupráca medzi orgánmi a aktivistami Spoločnosti a stranickými organizáciami a národnými výbormi. Stále konzultovanie plánov a podujatí Spoločnosti so stranickými orgánmi a národnými výbormi má veľký a podstatný význam. Touto cestou zložky Spoločnosti môžu a mali by využívať ďalekosiahľadú pomoc pre celkovú svoju prácu. Je potrebné a účelné obdobne posudzovať prácu Spoločnosti stranickými orgánmi. Oddelenia národných výborov,

okresné domy kultúry sú povinné poskytovať systematickú a stálu inštrukcia o ochotníckym súborom, a poskytovať pomoc pri organizovaní kultúrneho života v klubovniach.

Je potrebná každodenná spolupráca so všetkými organizáciami a zväzmi, ktoré pôsobia v obciach obývaných menšinou, ako: ZDM, ZSM, ZHP, rolnicke krúžky, krúžky dedinských gazdiniek, PCK, ochotnícke protipožárnne zboru, ľudové športové súboru atď.

Je samozrejmé, že vo všetkých týchto organizáciach pôsobia poľskí občania českej a slovenskej národnosti, ale ide aj o to, aby sa zložky Spoločnosti zapájali do spoločne organizovaných spoločensko-kultúrnych podujatí, svoj-pomocných prác, kultúrnych podujatí, politických akcií, hospodárskych a poriadkových prác. Na druhej strane tieto organizácie sa nemôžu vyhýbať takejto spoločnej činnosti alebo zamietať iniciatívu Spoločnosti smerujúcu k takejto práci.

Takáto činnosť má dva nesmierne dôležité aspekty a to; za prvé prispieva k integrácii národnostne miešaného prostredia, stvára harmonické spoluživanie, je prvkom odstraňujúcim zvyšky záporných javov vzájomnej zaujatosti, separatizmu a nacionalizmu. Za druhé je to spoločné úsilie v práci pre rozvoj svojej obce, sídliska alebo oblasti.

Nechcem tým povedať, že všetci činitelia nechápu a nedoceňujú tieto otázky. No jednako na základe mnohých rozhovorov, kontaktov s menšinou a z priebehu predzjazdových schôdzí v niektorých miestnych skupinách KSČaS sa zdá, že časť členov nevidí potrebu a podceňuje takúto činnosť.

Činitelia Spoločnosti na schôdzach a v rozhovoroch často konštatujú, že štátne orgány neriešia také alebo iné otázky spoločensko-politickeho, hospodárskeho alebo organizačného charakteru. V týchto hľasoch sa často dá vyznačiť, že sa tak deje schválne, že to vyplýva z národnostnej zaujatosti. S takýmto postojom ne možno súhlasit. Celkom iste je tu veľa fažkých problémov vyplývajúcich z rastúcich požiadaviek, rýchleho tempa hospodárskeho rozvoja, ktorých splnenie si vyžaduje investívne prostriedky a čas. Sú to však objektívne fažkosti, ktoré sa môžu prejať aj v oblastiach neobývaných národnostnou menšinou.

Je pravda, že sa ešte stretávame s faktami, že sa nevybavujú tie alebo iné spoločensky odôvodnené záležitosti v dôsledku byrokratického postoja alebo prosto z nedbanlivosti. Ale na taký postup je liek. Vec by sa mala ihneď predložiť príslušnému národnému výboru. Zainteresovanie takoto otázkou stranickej organizácie takisto môže priniesť rýchle a správne vyriešenie problému.

Nie je však správne, ak ten či onen člen alebo dokonca činitel posudzuje tieto javy bez podrobnej znalosti, ako

prejav zlej vôle orgánov alebo ako diskrimináciu. Stáva sa tak aj vtedy, keď sa niekoľko pokúša čisto osobne rodiné alebo ekonomicke veci, ktoré nemajú nič spoločné s národnostnou problematikou alebo otázkami Spoločnosti, predstavovať ako politickú otázkou.

Ešte horšie je však, ak sa stretáme s vedomými pokusmi angažovať Spoločnosť do intervencie v záležitostach, ktoré sú absolútne mimo dosahu jej činnosti a nie sú spojené s problémami spoločensko-kultúrneho alebo hospodárskeho charakteru, a skôr sa týkajú subjektívnych a osobných pocitov a presvedčenia jednotlivých osôb. Takáto činnosť je vypočítaná na získanie lacnej popularity, potlesku a na získanie si mená „obracu záujmov Slovákov“. Je to na škodu Spoločnosti, do jej radov zavádzajú zaporné politické prvéky, narušuje pokojný rytmus práce. Môže zložky Spoločnosti zaviesť na veľmi nebezpečné chodníčky separatizmu a nacionalizmu.

Dôležitou úlohou zjazdu bude voľba nových orgánov. Chcel by som na tomto mieste upozorniť na fakt, že od toho, koho zjazd poverí mandátom člena Ústredného výboru, vo veľkej mieri budú závisieť pracovné výsledky Spoločnosti.

Budúcnosť a perspektívy práce upozorňujú na nevyhnutnosť zvoliť do orgánov Spoločnosti ľudu na vysokej politickej úrovni, skromných, správne chápajúcich úlohu Spoločnosti. Treba vybrať ľudu, ktorí svojou doterajšou prácou si zaslúžia plnú dôveru strany, štátnych orgánov, ktorí majú plnú dôveru všetkých členov Spoločnosti a nie len jednotlivcov.

Priprávili sme vás, že vás budeme informovať, zaslúžených ľudí, ktorí svojou vysokou politickou úrovňou, skromnosťou, správne chápajúcich úlohu Spoločnosti. Treba vybrať ľudu, ktorí svojou doterajšou prácou si zaslúžia plnú dôveru strany, štátnych orgánov, ktorí majú plnú dôveru všetkých členov Spoločnosti a nie len jednotlivcov.

Nemožno súhlasiť so sem tam sa prejavujúcim názorom, že mladí činitelia nechápu požiadavky Spoločnosti, že nevedia pracovať pre jej kultúrny rozvoj. Mladí činitelia často majú iný, súčasnejší a širší pohľad na formy a obsah práce. Takýto pohľad je celkom iste kladný, však je potrebné stále zdokonaľovať formy činnosti a kryštalizovať politickú tvárosť Spoločnosti pre socialistickej výchovu členov. Nesmieme zabúdať, že títo mladí činitelia o niekoľko rokov budú zastávať vedúce funkcie. Budú hýbnuť pákou činnosti. Teda na nich bude spocívať zodpovednosť za ďalší rozvoj Spoločnosti.

Domnievam sa, že práca, opierajúca sa o zásady obsiahnuté v tých niekoľkých poznamkach v súvislosti s blížiacim sa zjazdom môže priniesť kladné výsledky pre čoraz úspešnejší rozvoj Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku.

METRO PARÍŽE

Stanice Nation, jedna z dvou stanic, ktoré boli predané do verejného používania 14. prosince 1969. Je veľmi moderná, dokonale osvetlená, provedená v barvách svetlemodré a ružovej.

Staré parížske metro, ktoré slúži Parížanom od roku 1900, bude nahrazeno novým, supermoderním metrom roku 2000. Prvý úsek nového metra, spojujúci stanice Nation a Boissy boli predané 14. prosince uplynulého roku. Do savadni rachotici a kodraci vlaky budou na-

hrazeny tichoběžnými a dokonale pérovanými vlaky, ktoré se budou zastavovat na tichých, plně osvetlených nádražích.

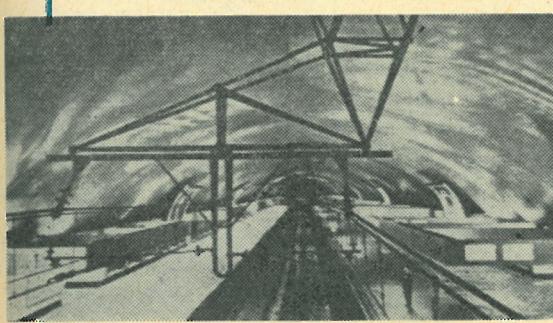
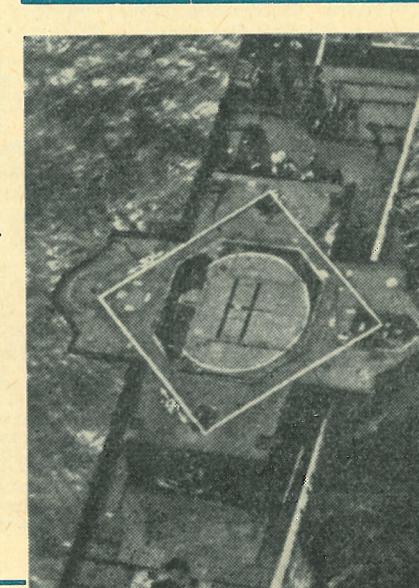
Nové metro se bude nacházať v hloubce 10 – 30 metrů, bude převážet 120 tisíc cestujících za hodinu. Staré metro převeze za hodinu 50 tisíc. Maximální rychlosť vlaků bude 100 km/hod. Metro je dílem architektů světové slávy Alaina Bourbonnaisa, Henriho Vicariota a Pierra Dufaua. Provoz bude řízen automaticky. Každá vlaková souprava bude mít radar.

Staré začouzené steny metra budou nahrazeny lesklým kovem a sklem. Budou barevné díly použité barevné keramice a modernímu efektu osvetlení. Největší stanice nového metra — Défense (5200 m²) bude mít biograf, banku, poštovní úřad a moderní obchody. Velkorysost a nutnost této investice nejlépe ocení obyvatelé pařížských předměstí, pro něž spojení s centrem je prozatím spojené s četnými potížemi.

STÁT NA 500 m²

Pribyl nám ještě jeden stát, ačkoliv tuto skutečnost nikdy nezaznamenají ani diplomatické kroniky, ani nebude zapsána v historii Evropy. Nezávislost tohoto státu ohlásil jistý britský major, majitel kovové platformy, jejíž montáž byla v době druhé světové války provedena na plném moři blízko pobřeží Velké Británie.

Tato kovová plocha má řadu vlastností, jimž se vykazuje nezávislý stát. Má přesně hranice, vymezené území (500 m²), má obyvatelstvo mluvící stejným jazykem a mající stejnou kulturu (rodina majora), je hlava státu, již je majitel. Prozatím major výborně těží ze svého majetku: vydal vlastní poštovní známky, bude přijímat turisty a dokonce udílet občanství „nezávislého mořského státu“.

okruh

Ide o turistický okruh, ktorý niekto nazýva „zlatým prsteňom Moskvy“, iný zasa prozaickejšie moskovským okruhom. Práve táto trasa má byť v najbližšej budúcnosti hlavnou tepnou, na ktorú sa bude sústredovať turistický ruch. Má totiž pre to všetky predpoklady, najmä vďaka svojim nesčíselným kultúrnym pamätníkom, množstvom vzáencov chrámov, starých stavieb. Isté je, že na tejto trase sa zatiaľ nevybudovalo dosť hotelov, reštaurácií, motelov — ale to všetko sa v najbližšej budúcnosti podstatne zmení.

Aby sme aspoň v skrátku priblížili mestá, ktoré spadajú do spomenutého okruhu, začneme hned prvým len málo vzdialeným od Moskvy — mestom Klin. Je známe, že práve tu žil a tvoril P. I. Čajkovskij. Tôniatý, sad, staré aleje, izba za izbou — to všetko je tu práve také, ako v dňoch života veľkého

majstra. Každý rok sem už tradične prichádzajú vynikajúci klaviristi a ozívajú starý hudobný nástroj, ktorého klávesnic sa dotýkali skladateľove prsty.

Hneď po tomto meste nám do cesty príde Kalinin; tu na brehu Volgy stojí v plnej zbroji bronzový Afanasij Nikitin a hľadí ďaleko, „za tri moria“ až do Indie, kam viedli jeho cesty. Mestá hornej Volgy, Uglič, Jaroslav, Kosťrom a Rostov-Velký, to všetko sú strediská najväčších pamätníkov ruskej architektúry 17. stor. Táto períoda je v histórii ruského stavebnictva známa pod názvom „jaroslavianska“. Po fažkách, monumentálnych stavbách predchádzajúcich stáročí nastúpila vtedy graciózna, jemná architektúra so svojimi známymi zadumanými siluetami, nežnými ozdobkami, množstvom veží a zvoníc — a všetky jej drahocennosti sú

práve v spomenutých mestách navršené ako na výstave.

Ked prejdeme mestečkom Ples, ktoré je známe tým, že bolo v minulom stoči letoviskom najväčších ruských krajinkárov-maliarov, čaká nás mesto Gorkij, toto po Moskve a Leningrade tretie najväčšie mesto Ruska. Tažko povedať čosi o ním niekoľkimi krátkymi vetyami. Teda aspoň toľko, že sa pyší prekrásnou starou pevnosťou Nižegorodským Kremľom, ktorú samu osebe treba vidieť a jej prehliadka zaberie až niekoľko hodín. Po celom tomto veľkom a živom meste sú roztrúsené pamiatky minulých stáročí a ak niekde, tak práve tu je čo obdivovať. A po ňom príde hoci taká Tula, kde je všetko skutočne typicky tulské, — samovary, ozdoby i suveniry po Tule, v južnej časti „zlatého prstence“, nastúpia meščerské sosnové háje, teplé jazerá a

bystré rieky, kraj poľovačky a rybačky. Na rieke Oke sa rozkladajú ďalšie zaujímavé mestá Murom a Kasimov, Jeseninovo rodisko dedina Konstantinovo, potom Riazan, Serpuhov a pod ním, bližšie k Tule, svetochýrna Jasna Poľana L. N. Tolstého.

Zlatý moskovský okruh sa uzatvára v Taruse, meste výtvarníkov, básnikov a spisovateľov. Čestným občanom tohto mesta bol Konstantín Paustovskij. Preto nám aj dovoľte citovať slová, ktoré napísal tento veľký spisovateľ o svojom kraji, o Strednom Rusku:

„Najšťastnejšia pre moju tvorbu bola moja láska a dokonalé poznanie Stredného Ruska. Nezamenil by som tiež jeho kraje za nijaké krásy a úchvatnosti celej zemegu...“

(APN)

Text: B. SAMARIN

CORAZ VIAC KOZMONAUTOV MENÍ SVOJE PLÁNY

MESIAC, ALEBO RODINNÉ ŠTASTIE?

Lahostajne pozerá Shirley Petersonová (23 r.) z kabíny prúdového lietadla naberajúceho výšku. Dolu sa zrkadlí Atlantík, slnečné pobrežie Floridy a oceľová veža odpálovacej rampy na Kennedyho myse. Shirley Petersonová sklamana do hlbky duše letí späť do Kalifornie — na radu svojho advokáta. Sú to iba dva roky, čo sa vydala za Paula. Práve vtedy uzavrel zmluvu s NASA ako technik. Mladomanželia sa na Kennedyho myse nastaňovali do pekného nového domu, mali peniaze, dve autá, plachetnicu a tešili sa všeobecnej väznosti — jednako túžba Shirley po štastí, láske a pokoji sa nespnila.

„Paul sa sice stal vynikajúcim spolupracovníkom úradu pre dobývanie kozmu — stal sa však mizernejm manželom,“ hovorí Shirley. „Večne bol zapihanutý. Večerami vysedával nad hlúpymi knihami a drel sa z nich do úmroru. V spánku fantazíroval. Z jeho úst vychádzali nezrozumiteľné kolóny cifier. Mám už Paula dosť. Dám sa rozviesť.“

Táto mladá žena si je vedomá, že je jednou z mnohých obetí kozmického lietania. Na Kennedyho myse a v Houstone na písacích stoloch advokátov pribúdajú žiadosti o rozvod. Už teraz pripadá na tri manželstvá zamestnancov NASA jeden rozvodový návrh. To predstavuje najvyšší pomer kvóty rozvodov v Spojených štátach. A jeden z advo-

kátov v Houstonu takto zatipoval: „Budúci rok to bude už tri ku trom.“

Avšak nie sú to len technici a inžinieri — aj elita kozmického letectva zúfalo zápasí o svoje rodinné štastie: Coraz viac kozmonautov sa ohrazuje proti totálnemu diktátu NASA.

Títo supermani málo spia, málo jedia, no pracovali musia ako otroci, denne 16 hodín. Aj samotné manželky kozmonautov sú úplne vydané napospas NASA. Psychológovia chcú totiž všetko vedieť — najmä o ich láske. Ich neodbytnosť povolí až vtedy, keď manželka prezradí bez obalu celé postelné tajomstvo.

Z tohto postoja NASA vyvodili konzekvencie v poslednom čase traja kozmonauti: Walter Schirra, Michel Collins a náhradník i fyzik dr. Frank C. Michel.

Poškodenou je NASA, lebo všetci traja sa vzdali svojich služieb v kozmickom centre.

Prvý povedal: Môj job sa stal pre mňa prihorúci. Nechcem, aby moja manželka Josephine voči miene ochladla.

Druhý je toho názoru, že rodinné štastie je preňho dôležitejšie, než sa pozerať na Mesiac zblízka.

Tretí kozmonaut — vedec dr. Michel: Čas je pre mňa to najcennejšie. Nechcem sa už venovať kozmickému výskumu.

Pravda, príliš neskoro na toto všetko prišiel jeden z najpopulárnejších — Donn F. Eisele. Jeho plavovlasá manželka Harriet sa už rozvedla — pre duševné utrpenie.

Poučenie si z toho vzali predovšetkým vedci, ktorí si zrazu uvedomili, že obrovský tlak na ich voľný čas ohrozenie aj ich manželstvá. Ako muži,

ktorí sa dosiaľ venovali gigantickej technike kozmického veku, nadobudli nové sebavedomie a postavili si pred šéfstvo NASA ochrannú barikádu. Priekopníkom bol sám šef teamu vedec dr. Wilmot Hess. Vypovedal svoje vysokohonorované miesto v hlavnom stane NASA s odôvodnením: „Už ani nie sme páni nad sebou.“ Dr. Elbert King, zodpovedný vedúci vývojového strediska pre pozorovanie mesačného povrchu vnesol obvinenie proti úradu pre kozmický prieskum: „Nemá pre nás žiadne pochopenie.“ Tretí účastník povstania proti mocenskej politike NASA je vynikajúci vedec dr. Donald Wise. A ďalší — v poradí štvrtý v Houstonе povedal: „Technokracia triumfuje nad ľuďmi — už nedokážeme ani lenu plakať.“

Výskumníci, letci, kontrolári — jedným slovom gladiátori kozmického veku zmalomyseňeli. Odhalili svoje celkom ľudské slabé stránky. Majú svoje krízové obdobia. Ich manželkám sa proti inkvizitórskej správaniu NASA. Ich manželský život je zovretý medzi láskou — a vedeckým programom.

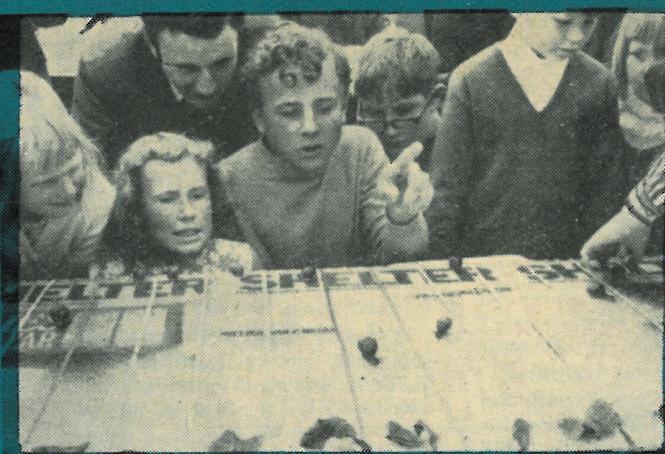
Títo supermani v tréningových táborech, vedci pri svojich prístrojoch potrebujú prestávku. Po toľkých vylúštených úlohách a po mnohých úspechoch chcú sa zasa raz konečne ocitnúť v úlohách šťastných manželov a starostlivých otcov.

„Musia sa tam z času na čas vracat,“ hovorí paní Morleyová, vedúca úradu pre výskum rodinného života na Kennedyho myse. „Títo hrdinovia rovnako ako každý iný človek potrebujú aj súkromný život.“ A potom paní Morleyová ešte dodáva: „NASA by ich mala pochopiť. Je totiž najvyšší čas. Ináč nám všetky manželky utečú.“

Ako napríklad aj Shirley Petersonová, ktorá sa vracia domov, aby sa tam dala od Paula rozvíest. (Neue Revue)

SLIMÁČÍM TEMPO

Účastníci najpomalších pretekov storčia sledujú svojich „pretekárov“ na dráhe, ktorá je dlhá 24 palecov — čo predstavuje dĺžku asi 60 cm. Najúspešnejšie si počína slimák Micky, ktorý dosiahol cieľ vo fantastickom čase — sedem minút, a prekonal tak doterajší rekord o celých päť sekund. Ako odmenu za vifazstvo v tuhom boji získal šalátový list.

**IDEÁL
HITCHCOCKA**

Hlavná predstaviteľka v Hitchcockovom filme vraj musí byť predovšetkým krásna, musí mať dobrý vkus, množstvo šperkov a schopnosť riešiť problémy iných. Ako je to so sexom — o tom, prosím, nebola reč. Či populárna Catherine Spaaková splňa všetky tieto predpoklady majstra hororu, to nevieieme, ale pán Hitchcock tvrdí, že je anielsky božská.

„KATOVICE“ V MIŠKOVCI

Polští Katovice a maďarský Miškovec udržujú už niekoľko rokov priateľstvo. Nedávno dokončili v Miškovci veľké obytné sídlisko s 23-poschodovým hotelom a reštauráciou, ktoré na znak dobrej spolupráce pomenovali „Katovice“

naše foto

CIEL: MEXIKO

„ESTADIO AZTEKA“ — nový chrám futbalu, na ktorý sú Mexičania hrdí. Na ňom sa koncom júla t.r. rozhodne o tom, kto bude novým majstrom sveta. Záber z vrtuľníka ukazuje jeho monumentalnosť v plnom rozsahu

TLAČIDLOVÝ TELEFÓN

V Londýne sa konala za účasti 22 štátov prvá medzinárodná výstava úžitkového umenia. Americká Spoločnosť Western Electric Co tu vystavovala nový tlačidlový telefón, ktorý mimoriadne zaujal nielen návštěvníkov, ale aj odborníkov veftrhu

LIDÉ • LÉTA UDÁLOSTI

ÚNOR – FEBRUÁR

- 1.II.1882 — narodila se česká spisovatelka, národní umělkyně Marie Majerová.
- 1.II.1943 — víťazný boj „Batalionu Chłopských“ u Zaborcza.
- 1.II.1944 — vojáci skupiny „Parasol“ (AK) zlikvidovali F. Kutschera, veliteľa SS a policie varšavského okruhu.
- 2.II.1812 — narodil se Jonáš Záborský, slovenský spisovatel a dramatik, bojovník za národní a sociální osvobození Slovenska (zem. 23.I.1876).
- 2.II.1842 — narodil se Pavel Ország — Hviezdoslav, největší slovenský básník (zem. 8.XI.1921).
- 2.II.1943 — likvidace VI. německé armády u Stalingradu.
- 3.II.1735 — narodil se Ignacy Krasicki, biskup warmiński, básník, autor satir a bajek, zakladatel novoběžného polského románu (zem. 14.III.1801).
- 3.II.1966 — sovětská sonda „Luna 9“ poprvé měkce přistála na Měsíci.
- 4.II.1505 — narodil se Mikołaj Rej z Naglowic, první spisovatel písící v polském jazyce, nazývaný otcem polské literatury (zem. mezi 8.IX. a 4.X. 1569).
- 4.II.1746 — narodil se Tadeusz Kościuszko, polský národní hrdina, vůdce povstání v r. 1794, účastník národněosvobozenecké války v USA (zem. 5.X. 1817).
- 4.II.1808 — narodil se J. K. Tyl, český dramatik, zakladatel českého divadla (zem. 11.VII.1856).
- 4.II.1820 — narodila se Božena Němcová, vln. jm. Barbora Panklová, česká spisovatelka a národní buditeľka (zem. 21.I.1862).
- 4.II.1943 — partyzánský oddíl GL (Lidová garda) zvítězil v bitvě s hitlerovci v gelnickém lese (okr. Opoczno).
- 4.-11.II.1945 — se konala na Jaltě konference, již se zúčastnili nejvyšší zástupci SSSR, USA a Velké Británie.
- 5.II.1942 — v Buzuluku v SSSR byla založena první československá vojenská jednotka.
- 5.II.1945 — I. armáda Polského vojska prolomila hlavní pozice Pomoršského valu.
- 6.II.1905 — narodil se Władysław Gomułka „Wiesław“, první tajemník ÚV Polské sjednocené dělnické strany.
- 8.II.1813 — narodil se Samo Tomášik, autor písni „Hej, Slováci“ (zem. 10.IX.1887).
- 9.II.1887 — narodil se V. I. Capajev, jeden z nejnadanějších velitelů Rudé armády, hrdina občanské války (zem. 5.IX.1919).
- 10.II.1937 — ve Španělsku vznikla rota Jana Žižky, v níž Češi a Slováci bojovali proti fašistické armáde.
- 10.II.1944 — bylo utvorené hlavní velitelství Lidové armády (AL).
- 11.II.1957 — byl založen Slezský mládežnický svaz (ZMW).
- 12.II.1827 — narodil se Juraj Jurkovič, slovenský národní buditeľ, spoluzakladatel Matice slovenskej (zem. 28.III.1903).
- 12.II.1865 — v Ludźmierzu Nowotarskim se narodil Kazimierz Przerwa-Tetmajer, básnik, opěvovatel krásy polských Tater (zem. 18.I.1940).
- 12.II.1866 — narodil se Ladislav Nádasí — Jége, slovenský spisovatel (zem. 2.VII.1940).
- 12.II.1943 — partyzánský oddíl Lidové gardy (GL) T. Kościuszka obsadil nádražní stanici Rzeczyce v okr. Krośnno.
- 14.II.1844 — narodil se Juraj Kello-Petruský, slovenský poštárovský básnik, národní buditeľ, překladatel díla Slowackého a Mickiewicze (zem. 3.I. 1898).
- 14.II.1945 — první soupis lidu v Polsku: 23 929 757 obyvatel.
- 15.II.1848 — narodil se Ján Alexander Fábry, slovenský spisovatel (zem. 14.X.1908).
- 15.II.1948 — Utvoření Korejské lidové republiky.
- 16.II.1757 — narodil se Julian Ursyn Niemcewicz, spisovatel, politik, v roce 1794 pobočník T. Kościuszka (zem. 21.V.1841).
- 17.II.1853 — narodil se Jaroslav Vrchlický, český básnik (zem. 9.IX.1912).
- 17.II.1945 — osvobození Zelené Hory.
- 18.II.1846 — vypukla selská vzpoura v Galicii vedená Jakubem Szabolcem.
- 19.II.1473 — v Toruni se narodil Mikuláš Koperník, veľký polský astronom, ekonomik, právnik a medik, tvůrce heliocentrické soustavy (zem. 24.V.1543 ve Fromborku).
- 19.II.1812 — narodil se Zygmunt Krasiński, jeden z vedoucích básníků a dramaturgů období romantismu (zem. 23.II.1859).
- 19.II.1947 — byla schválena Malá konstituce RP
- 20.II.1523 — narodil se Jan Blahoslav, českobratrský biskup a spisovatel (zem. 24.XI.1571).
- 20.II.1962 — konal se let prvního amerického kosmonauta J. Glenna.
- 21.II. — Mezinárodní den boje proti koloniálnemu.
- 21.II.1846 — narodil se Svatopluk Čech, český básnik (zem. 23.II.1908).
- 21.II.1904 — narodil se Alexej Nikolajevič Kosygin, předseda Rady ministrů SSSR a člen předsednictva ÚV KSSR.
- 21.II.1948 — československý lid s Klementem Gottwaldem vystoupil na Staroměstském náměstí v Praze proti reakčním ministrům.
- 21.II.1958 — vznik Sjednocené arabské republiky.
- 22.II.1732 — v Želazové Woli se narodil Fryderyk Chopin, největší polský skladatel, vynikající představitel romantického směru ve světové hudbě (17.X.1849).
- 22.II.1846 — vypuklo Krakovské povstání.
- 22.II.1848 — jaro národů.
- 22.II.1948 — celostátní sjezd závodních rad v Praze se vyslovil pro vládu Klementa Gottwalda.
- 23.II.1903 — narodil se Julius Fučík, český národní hrdina, spisovatel, novinář. Byl popraven německými nacisty v Berlíně 8.IX.1943.
- 23.II.1943 — byla vytvořena Rudá armáda. Den Sovětské armády a námořních sil.
- 23.II.1945 — osvobození Poznaně.
- 24.II.1833 — ve Varšavě bylo otevřeno Velké divadlo.
- 24.II.1912 — narodil se Jiří Trnka, zasloužilý umělec, malíř a filmový pracovník (zem. 30.XII.1969).
- 25.-26.II.1945 — první konference varšavské organizace PDS (PPR) a vysunutí výstavby hlavního města do popředí úkolů strany a národa.
- 25.II.1948 — v Československu se skončila velká krize, lid zvítězil nad buržoasií, byla představena nová výšada obrozené fronty.
- 26.II.1869 — narodila se Naděžda Konstantinovna Krupská, manželka a spolupracovnice V. I. Lenina (zem. 27.II.1939).
- 26.II.1848 — byl vydán Komunistický manifest, první program dělnické třídy.
- 26.II.1910 — narodila se Viera Markovičová-Záturecká, slovenská spisovatelka (zem. 1935).
- 27.II.1812 — narodil se Samo Chalupka, významný slovenský básník (zem. 10.V.1883).
- 27.II.1933 — v Berlíně nacisté podpálili říšský sném.
- 27.II.1728 — narodil se Josef Bencur, slovenský národní buditeľ, publicista a pedagog (zem. 31.VIII.1784).
- 28.II.1943 — útok Lidové gardy (GL) na emisní banku ve Varšavě.
- II.1942 — povstala Zemská armáda (AK).
- II.1943 — byl založen Slezský svaz bojující mládeže (ZWM) ideově i organizačně spojený s PDS (PPR). První předsedkyně byla Hanna Zapiero-Sawická „Hanka“.

VÝBER Z ORGANIZAČNÝCH PODUJATÍ KSČaS

ZACÍNA SA OBDOBIE PRÍPRAV NA ŠTVRTÝ CELOSTÁTNY ZJAZD KSČaS V POĽSKU. PRE TOTO OBDOBIE JE CHARAKTERISTICKÉ BILANCOVANIE MINULOSTI ŠIROKÝM OKRUHOM AKTIVISTOV. PRÁVE PRETO CHCEME NA ZÁKLADE ROČNÍKOV ŽIVOTA V SKRÁTKE PREDSTAVIŤ KRONIKU DÔLEŽITEJŠÍCH VÝSLEDKOV A ORGANIZAČNÝCH PROBLÉMOV, KTORÉ SPREVÁDZALI VŠETKÝCH ČLENOV KSČaS A PREDOVŠETKÝM NAŠICH OBETAVÝCH AKTIVISTOV. S TOUTO MYŠLIEKOU UVEJRUJEME V SKRÁTKE ORGANIZAČNÉ PODUJATIA, ABY SLÚŽILI NÁŠIM AKTIVISTOM V ÚSILI POZDVIHOVAŤ NAŠU KRAJANSKÚ PRÁCU NA CORAZ VYŠIU ÚROVEŇ AJ KONFRONTOVANÍM S MINULOSŤOU.

JÚN 1967 (Život čís. 6)

8. až 9. apríla 1967 skončil sa tretí celoštátny zjazd KSČaS v Poľsku schválením mnohých základných uznesení pre ďalší rozvoj našej organizácie. (Život uverejnili podrobnosti zo zjazdu v 4, 5 a 6 čísle).

* * *

13. augusta sa v Krakove konalo zasadnutie predsedníctva ÚV KSČaS, ktoré schválilo konkrétny program osláv 20. výročia KSČaS.

OKTÓBER 1967 (Život čís. 10)

3. septembra 1967 vo všetkých dedinách na Spiši a Orave organizovali slávnostné vatry pri príležitosti 20. výročia KSČaS.

* * *

ŽIVOT na str. 2 a 3 uverejňuje početné blahoprajné telegramy od inštitúcií i súkromných osôb z Poľska a ČSSR, ktoré obdržal ÚV KSČaS a redakcia Život pri príležitosti výročia zaistenia našej organizácie.

* * *

Ústredné vatry na Spiši a Orave zahoreli v Krempachoch a Veľkej Lipnici. Zúčastnili sa ich predstaviteľia straničkých a štátnych orgánov, ako aj mnohí ľudia sympatizujúci s našou organizáciou. Predstaviteľ PZRS na slávnosti vo Veľkej Lipnici o.i. povedal: „My, predstaviteľia strany vysoko hod-

života uverejňuje ďalšie telegramy a blahoželania pri príležitosti 20. výročia KSČaS (str. 2).

* * *

V novembri 1967 sa konali súťaže súborov Spoločnosti (19.11. v Nedeci, 26.11. v Jablonke). V tom istom čase sa konali turnaje organizované redakciou Život.

* * *

Aj v Kucove sa 15.10.1967 konali slávnosti pri príležitosti 20. výročia KSČaS. Slávnosti sa zúčastnili predstaviteľia PZRS a štátnych orgánov Belchatowského okresu.

* * *

Vo Varšave bola otvorená výstava (3.11.) našich umelcov: Vladimíra Hessa, E. Mištalovej, L. Stehnovej a E. Holuba. Výstava maliarskej a sochárskej tvorby pod heslom „Spoločne žijeme — spoločne tvoríme“ mala veľký úspech.

JANUÁR 1968 (Život čís. 1)

* * *

Na prvej strane bol uverejnený redakčný komentár: „Prehliadka súborov Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku dokázala, že oblasti, kde žije česká a slovenská národnosť menšina, sú bohatou pokladnicou folklóru, a sú tam aj veľké možnosti iniciatívy v rámci kultúrnej činnosti.“

* * *

Redakcia ŽIVOTA sa obrátila na krajany — aktivistov s otázkou, ako

ministra kultúry, televízory a haramoniku.

Krásnu iniciatívu vyvinuli učitelia zo školy v Krempachoch na Spiši keď usporiadali pre deti „zábavu pod stromčekom“. Týmto nadviazali na dávne tradície práce s mládežou, ktorú viede naša Spoločnosť.

MAREC 1968 (Život čís. 3)

Konala sa prehliadka klubovní MS z hľadiska hodnotenia ich práce a ich požiadaviek. Boli zistené zásadné nedostatky v základnom vybavení, ale napriek tomu činnosť klubovní sa hodnotila veľmi kladne. Výsledky prehliadky Život komentoval takto: „Každá naša klubovňa má právo na základné a dodatočné vybavenie podľa programu a aktivity aktuálnej činnosti.“ (str. 7 a 9).

* * *

V miestnych skupinách sa konali voľby nových výborov. Boli volení všeobecne známi činitelia. Do nových výborov zvolili viac žien a mládeže ako doteraz.

* * *

MS v Novej Belej sa uverejnená v práci. Keďže má k dispozícii filmový premietací aparát, obsluhuje okolité MS. Najobľúbenejším filmom je Jánosík, ziaľ kópia je už slabá a s obstaraním nového filmu sú fažkosti.

APRÍL 1968 (Život čís. 4)

* * *

V jednotlivých Obv. výb. a MS sa konali schôdzky, na ktorých sa diskutovali a čítali uznesenia predsedníctva ÚV KSČaS (z 27. februára t.r.) týkajúce sa hodnotenia doterajšej činnosti a perspektívnych plánov.

27. apríla 1967 sa v Nowom Targu konalo plenárové OV PZRS venované otázkam slovenskej národnostnej menšiny obývajúcej túto oblasť Spiša a Oravy.

Pléna sa aktívne zúčastnili aj predstaviteľia KSČaS. Plenárové OV PZRS schválilo uznesenie týkajúce sa týchto problémov a rozhodlo, že o ich obsahu sa bude diskutovať vo všetkých straničkých organizáciach Spiša a Oravy.

JÚL 1967 (Život čís. 7)

8. júna sa v Krakove konalo prvé zasadnutie novozvoleného predsedníctva KSČaS, na ktorom sa rokovalo o návrchoch vyplývajúcich z 3. zjazdu a plena

OV PZRS v Nowom Targu. Zriadili 7 komisií pri ÚV a OV (organizačnú, finančnú, vydavateľskú, osvetovú, pre ochotnické divadlá, pre otázky predeutiky a klub výtvarníkov). Zriadili aj čestný výbor pre pripravu osláv 20. výročia KSČaS. Bola schválená aj výzva všetkym členom, aby sa zúčastňovali svojpomocných prác pri príležitosti 50. výročia Veľkej októbrej socialistickej revolúcie.

* * *

Zivot na ôsmej strane uverejňuje smernice predsedníctva ÚV KSČaS pre obvodné výbory a MS na Spiši a Orave v súvislosti s uznesením pléna OV PZRS, ktorého výsledky sa týkali našich miestnych zložiek na Spiši a Orave. Mimoriadna pozornosť sa venuje (v smerniciach schválených predsedníctvom ÚV 8.VI.1967) otázkam spolunažívania v oblastiach obývaných občanmi rôznych národností.

AUGUST 1967 (Život čís. 8)

Na druhej stránke Život uverejňuje úvodník týkajúci sa 20. výročia existencie a činnosti KSČaS v Poľsku.

* * *

Obv. výbor na Spiši a na Orave, ako aj v Zelove schválili rezolúcie, ktoré odsudzujú agresiu Izraela na arabské krajiny.

* * *

11. júna 1967 sa v Kucove konali voľby nového výboru MS KSČaS. V diskusií sa predovšetkým vravelo o oživení kultúrnej činnosti v tejto obci obývanej českou národnosťou menšinou. Predstaviteľia prezidia ONV v Belchatove sľobili výdatnú pomoc hlavné pokiaľ ide o vybavenia klubovne.

SEPTEMBER 1967 (Život čís. 9)

Celé číslo je venované 20. výročiu existencie a činnosti KSČaS v Poľsku. Vedúcim heslom celého výročia je: SPOLOČNE ŽIJEME — SPOLOČNE BUDUJEME. Poukazuje sa tu predovšetkým na otázky ako účasť Čechov a Slovákov na práci a svojpomocných prácrach, kultúrne podujatia, organizáčnu činnosť, práca s mládežou, ktorú viedie naša Spoločnosť. V tomto čísle je aj veľa historických dokumentov z minulosti našej organizácie.

* * *

Poprední činitelia našej Spoločnosti na stránkach Života (str. 8 až 9) spominajú začiatky organizačnej práce Spoločnosti. Život uverejňuje aj zoznamy prvých výborov MS z roku 1947, ako aj iné štatistické údaje a porovnáva ich s rokom 1967.

* * *

ŽIVOT na str. 14 uverejňuje dve mapy. Na jednej je rozmiestenie krajských stredísk v PRL, na druhej rozmiestenie organizačných zložiek na Spiši a Orave.

NOVEMBER 1967 (Život čís. 11)

* * *

Život pokračuje v uverejňovaní správ z osláv 20. výročia KSČaS v MS Spoločnosti (str. 10-11). Pozornosť vzbudzuje materiál z Lublina, ktorý vráví o minulosti a súčasnosti našich českých krajov na rámci rozvoja Lublina a lubelského vojvodstva.

* * *

Predstaviteľia prezidia VNV z Lodžu navštívili naše krajské stredisko v Zelove a prejavili vrely záujem o organizačnú prácu a kultúrnu činnosť Obv. výboru KSČaS v Zelove. S uznaním uvítali početné iniciatívy podujatia našich krajov a sľobili konkrétnu vecnú a materiálnu pomoc.

* * *

„Oravskému aktívu na uváženie“ — taký titulok má komentár Života (str. 12) o situácii Obv. výb. KSČaS na Orave a nutnosti poskytnutia pomoci tamojším aktivistom zo strany predsedníctva ÚV KSČaS, hlavne čo sa týka organizačnej práce v MS.

DECEMBER 1967 (Život čís. 12)

* * *

12. novembra 1967 sa v Zelove konali oslávy 20. výročia KSČaS. Mnoho významných činiteľov obdržalo pri tejto príležitosti vyznamenania (Za zásluhy pre lodžské vojvodstvo a Odznaky zaslúženého kultúrneho činiteľa).

* * *

ŽIVOT uverejňuje ďalšie telegramy a blahoželania pri príležitosti 20. výročia KSČaS (str. 2).

* * *

V novembri 1967 sa konali súťaže súborov Spoločnosti (19.11. v Nedeci, 26.11. v Jablonke). V tom istom čase sa konali turnaje organizované redakciou Život.

* * *

Aj v Kucove sa 15.10.1967 konali slávnosti pri príležitosti 20. výročia KSČaS. Slávnosti sa zúčastnili predstaviteľia PZRS a štátnych orgánov Belchatowského okresu.

* * *

Vo Varšave bola otvorená výstava (3.11.) našich umelcov: Vladimíra Hessa, E. Mištalovej, L. Stehnovej a E. Holuba. Výstava maliarskej a sochárskej tvorby pod heslom „Spoločne žijeme — spoločne tvoríme“ mala veľký úspech.

JANUÁR 1968 (Život čís. 1)

* * *

Na prvej strane bol uverejnený redakčný komentár: „Prehliadka súborov Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku dokázala, že oblasti, kde žije česká a slovenská národnosť menšina, sú bohatou pokladnicou folklóru, a sú tam aj veľké možnosti iniciatívy v rámci kultúrnej činnosti.“

* * *

Redakcia ŽIVOTA sa obrátila na krajany — aktivistov s otázkou, ako

ministra kultúry, televízory a haramoniku.

Krásnu iniciatívu vyvinuli učitelia zo školy v Krempachoch na Spiši keď usporiadali pre deti „zábavu pod stromčekom“. Týmto nadviazali na dávne tradície práce s mládežou, ktorú viede naša Spoločnosť.

MAREC 1968 (Život čís. 3)

Konala sa prehliadka klubovní MS z hľadiska hodnotenia ich práce a ich požiadaviek. Boli zistené zásadné nedostatky v základnom vybavení, ale napriek tomu činnosť klubovní sa hodnotila veľmi kladne. Výsledky prehliadky Život komentoval takto: „Každá naša klubovňa má právo na základné a dodatočné vybavenie podľa programu a aktivity aktuálnej činnosti.“ (str. 7 a 9).

* * *

V miestnych skupinách sa konali voľby nových výborov. Boli volení všeobecne známi činitelia. Do nových výborov zvolili viac žien a mládeže ako doteraz.

JANUÁR 1968 (Život čís. 1)

* * *

Na prvej strane bol uverejnený redakčný komentár: „Prehliadka súborov Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku dokázala, že oblasti, kde žije česká a slovenská národnosť menšina, sú bohatou pokladnicou folklóru, a sú tam aj veľké možnosti iniciatívy v rámci kultúrnej činnosti.“

* * *

Redakcia ŽIVOTA sa obrátila na krajany — aktivistov s otázkou, ako

Obv. výb. KSČaS na Spiši schválili rezolúciu, ktorá odsudzuje inšpirátorov marcových udalostí. V rezolúcii čítame: „zároveň vyhlasujeme, že pevne stojíme po boku našej strany a hľáime sa s podporou jej prvému tajomníkovi, súdruhovi Wladyslawovi Gomulkovi“. Analogické rezolúcie schválili aj iné zložky KSČaS.

MÁJ 1968 (Život čís. 5)

* * *

Vo všetkých zložkách KSČaS začali intenzívne prípravy na slávnosť spojené s 10. výročím založenia krajského časopisu Život, tlačového orgánu KSČaS v Poľsku.

JÚN 1968 (Život čís. 6)

* * *

Toto číslo otvára NOVÉ DESATOROČIE PUBLICISTICKEJ A ORGANIZÁTORSKEJ ČINNOSTI KRAJANSKÉHO ČASOPISU ŽIVOT. Redakcia dostala mnohé blahoprajné listy a telegramy.

* * *

To Zelova prišli poľskí a českí televízni filmári, aby natočili film o českých vysťahovalcoch. Naši krajania im slúžili radoú a pomocou.

JÚL 1968 (Život čís. 7)

* * *

JUBILEUM 10. VÝROČIA ŽIVOTA V ZELOVE VELKOU OBČIANSKOU MANIFESTÁCIOU ZA MIER A SOCIALIZMUS — taký titulok otvára informácie z centrálnych slávností. Konalo sa plenárové KSČaS, ktoré veľmi kladne zhodnotilo činnosť krajského časopisu ŽIVOT. Akadémie a celonojnej zábavy pod heslom: „Spoločne žijeme, pracujeme, zabávame sa!“ sa zúčastnili predstaviteľia centrálnych a miestnych orgánov, ako aj predstaviteľia všetkých krajských stredísk.

* * *

Plenárové KSČaS, ktoré sa konalo v ZELOVE (29.6.1968) odosalo list súdr. W. Gomulkovi, v ktorom písalo o dosiahnutých výsledkoch našej Spoločnosti a vyjadrovalo vďaku strane a ľudovej vláde za poskytovanú pomoc a podporu, a odsúdilo protipoľskú kampanju, ktorú vedú nepriateľské imperialistické a sionistické kruhy.

* * *

(Pokračovanie na 10 str.)

V súťaži o najlepšiu klubovňu zvítazili klubovne KSČaS v Chyžnom, Jurgove a Krempachoch. Dostali ceny

Vlastne sa ani dobre nepoznali. Ján Kasprowicz sa z času na čas s Leni-nom vídal na pošte v Poronine, kde sa zoznámili v druhej polovici júla 1914, keď obaja čakali na meškajúci vlak, ktorý privážal listové a iné zásielky z Krakova. Lenin bol vtedy v spoločnosti prof. Włodysława Jarockého, Kasprowiczovo zaťa. Je celkom možné, že aj neskôr medzi sebou vymenili niekoľko zdvorilostných viet. A to by bolo všetko.

Kasprowicz však vedel o vynikajúcej Leninovej úlohe vo svetovom socialistickom hnutí. Ani jemu neboli cudzie problémy socializmu, za čo sa v osmedesiatych rokoch minulého storočia dostať na niekoľko mesiacov do väzenia. Sympatizoval so socialistickým hnutím a spolupracoval s časopismi poľskej socialistickej emigrácie „Walka Klas“ a „Przedświt“.¹⁾

Kasprowicz býval v rokoch 1908 — 1921 u Jozefa Gala na Nowotarskej ulici²⁾ v Poronine v prenajatom drevnom goralskom dome podobnom iným v dedine.

„Kasprowicz sem prišiel z Kujavská, — spomína Alojzy Gutt-Mostowy — a tu, hľa, sedával. Bol tu aj jeho zaf Jarocki... A keď sem prišiel, nedostával nijaký plat, pomáhal mu jeho prialia — spisovatelia. Veru tak, chvíľu si tu posedel, kým ho vláda nepozvala za profesora do Lvova... Pamäťam sa na toho Kasprowicza, býval u mojej sestry... Viete, bol to taký, no taký fajný pánsko. Keď prikvitlo leto, chodil sa kúpať, toť do vody, a hoci bolo zima, kúpal sa. Keď vyšiel z vody, hneď sa položil do posteľe, aby sa zohrial... A prichádzali aj jeho prialia navštíviť ho. No keď opustil Poronin, akosi naň pozabudol, lebo mu sel pracovať na škole vo Lvove.

Keď sa sestre narodil syn, išla s mojou ženou do kostola a on bol jeho krstný otec. Keď ho pokrstili, vrátili sa domov a trochu si popili. Dali mu meno Franek“³⁾.

Na Kasprowiczu a jeho styky s ruskými emigrantmi spomína Czesława Mardula, manželka terajšieho majiteľa domu a uvádza, že Lenin vraj býval na tej istej ulici. Je však isté, že tam býval dajaký iný Rus, pretože ich skupina sa rozptýlila po celom Poronine...

„Tu... býval Lenin... býval tu aj Michał Pohoski a Jan Kasprowicz. Oni sa najväčšími priatelia. Prichádzali sem...

ku Kasprowiczu, tu rozprávali o všetkom, tam písali... Moja sestra Mária sa pamäťa, že ju ako dieťa — mala nedoboj šesť rokov... — poslal s listami na poštu, či už k svojim známym. Nuž a viete, deti ako deti, jedno išlo k rieke, čo tu povedla nás tečie, druhé hen k Ustupu, no a tam tie listy púšťali po vode a tu ich chytali. A tak listy plávali v rieke a nedostali sa tam, kam mal... Rus Bagocki prichádzal k nám, k pánu Kasprowiczu s Leninom...

No a keď neskôr Vladimíra Lenina uväznili, všetci, i naši gorali a dedovia sa snažili, aby mu voľajako pomohli, aby sa dostať z toho väzenia. No a dostať sa z neho, v Nowom Targu ho pustili a stade prišiel k nám. A tu, na verande, sa rozprávali.“⁴⁾

Na uväzenie Lenina si spomína aj Gutt-Mostowy. „Lenin navštěvoval Kasprowicza, ale oni sa tu iba v noci schádzali a spriádali plány... Toľko viem o Leninovi. Potom ho rakúska vláda uväznila... do väzenia v Nowom Targu ho dali, kde si zopár dní pose-del... Môj strýko⁵⁾ chodili do Nowého Targu a vraveli, že on nikomu neublížil. Strýko nevedeli, čo oni robia, vedeli iba to, že večerami kuli plány. Paweł Gutt-Mostowy chodili kvôli Leninovi do Nowého Targu, aby ho prepustili na slobodu. No a keď ta strýko Paweł prišli, tak ho odrazu z väzenia prepustili... A keď ho už prepustili, opustil Poronin a pobral sa kadesi cez Talianku do Ruska a tam urobili prevrat. A tie pápiere (Leninove knihy — prip. autora) tu ostali. Potom vláda hľadala tie papieri, lebo strýko ich schovali. A potom sme už o Leninovi nevedeli. Iba to sme sa dozvedeli, že odišiel do Ruska a že tam odrazu prevrat urobil...⁶⁾

Keď Lenin opustil väzenie, prišiel ku Kasprowiczu, aby mu osobne po-dával za pomoc. Maria Kasprowiczo-vá, básnikova manželka, takto na to spomína: „Istého dňa prišiel k nám ruský emigrant bývajúci v Poronine, aby Jankovi podával za poskytnutú pomoc. Janko sa postaral o to, aby Le-nina prepustili z väzenia v Nowom Targu. Dlh u nás nepobudol. Neprihovorila som sa mu, hoci som ho z vide-

nia dobre poznala, veľ neraz prechádzal okolo nás na bicykli. V pamäti mi utkala jeho tvár a svetly hodvábny kabát. Janko po tejto návsteve hovoril o nom veľmi sympaticky. Ten emigrant sa volal Lenin.“⁷⁾

Niekoľko informácií o pamätnom dome, kde býval Lenin, nám poskytla spomenutá Mardula: „Na našom dome, tu na Kasprowicovej ulici, je pamätná tabuľa a ostali nám i vlastnoručné podpisu na skle diamantovým prsteňom „Jan Kasprowicz“ a jeho prialca Michała Pohonského, ako som už spomenu. A veranda... na ktorej sa uskutočnilo stretnutie Lenina s jeho prialcami po návrate z väzenia... spadá tak isto pod pamätkovú ochranu.

No a tak sem prichádzajú výletníci, prezerajú si to a vždy zo zvedavosti sa čo-to spýtajú na pána Kasprowicza. V

našom dome inak ako pamätku neosta-lo nič viac — okrem spomenutého podpisu... A to je všetko, čo vám môžem povedať...⁸⁾

Budova označená tabuľou informujúcou o pobyte básnika Kasprowicza je pod pamätkovou ochranou.

Mgr Eugeniusz Halicki

¹⁾ Józef Kozłowski, Epizody i ludzie, W-wa 1956, s. 114.

²⁾ Teraz ulica Kasprowicza

³⁾ Spomienky Alojza Gutta-Mostowego na Lenina, magnetofónová páska č. 1/1968-1969, arch. Múzeum Lenina v Poronine.

⁴⁾ Spomienky Czesławy Marduly na Lenina, magnetofónová páska č. 1/1968-1962, arch. Múzeum Lenina v Poronine.

⁵⁾ Paweł Gutt-Mostowy majiteľ krčmy v čase Leninovho pobytu v Poronine.

⁶⁾ Spomienky Alojza Gutta-Mostowego na Lenina, magnetofónová páska č. 1/1958-1969.

⁷⁾ Maria Kasprowiczowa, Dzienniki cz. II. „Wojna“, W-wa 1932, s. 239 — 240.

⁸⁾ Spomienky Czesławy Marduly, magnetofónová páska č. 1/1968-1969.

V. I. Lenin medzi členmi Petrohradského zväzu boja za oslobodenie robotníckej triedy roku 1897

Foto: Archivum

vlastným dielom, ktoré podporoval Obvodný výbor a ÚV KSČaS. Predsa na Obv. výbere a ÚV im vráveli:

— Ukážte, čo dokážete a my vám pomôžeme.

Pomôžeme, to znamená, že okrem dobrého slova (čo je dôležité) vám poskytneme aj prostriedky, ktoré máme k dispozícii v rámci rozpočtu ÚV a jeho možnosti. Tak bolo vo volebnom období predchadzajúcim 3. celostátny zjazd našej Spoločnosti. A ako to vyzerá dnes pred 4. zjazdom Spoločnosti?

Rôzni činitelia sa často presvedčovali, že neuskutočnené sluby sú ako meteory. Chvíľu žiaria, dokonca ich sprevádza aj potlesk zainteresovaných, ale čo potom? Potom tá - ktorá miestna skupina čaká, intervenuje, búri sa a konečne, keď jej návrhy nerealizujú, miestni činitelia začinajú byť znechutení. Je tak najmä preto, že členovia MS obviňujú miestnych aktivistov z neplnenia záväzkov vysšími inštanciami. Taký bol aj prípad miestnej skupiny KSČaS v Nižných Lapšoch. Čo vyčíta táto miestna skupina v predvolebnej kampani?

Predovšetkým sa krajania sťažujú, že v priebehu posledného volebného obdobia nikto, okrem inštruktora Obv. výboru na Spiši, nenavštívil MS, nikto sa s krajanmi neprozprával, nikto neprediskutoval s miestnymi aktivistami ich problémy. Konečne nikto nevysestal, prečo sa nedodržali sluby, ako napr. prídel hudobných nástrojov alebo miestnosti pre klubovňu a jej vybavenie. Na porade dopisovateľov Života vráveli o tom toto:

Mária GORELOVÁ: Pasívita vedúci orgánov našej Spoločnosti spôsobovala...

bila, že naša MS je mŕtva. Takto je to v posledných rokoch. ÚV nemal o nás záujem. A jednako naši krajania sú očotní opäť začať kultúrnu prácu, opäť oživiť našu krajančí organizáciu v Nižných Lapšoch.

Antoni KOWALCZYK: Naša MS existuje iba formálne. Nič sa tu nerobi. Musíme teraz zvolať takých krajanov, čo budú aktívne pracovať, je potrebné, aby aj Ústredný výbor prejavil o nás záujem, lebo možnosti tu sú, a sú aj očotní ľudia.

Podľa najnovších údajov MS v Nižných Lapšoch počíta 44 členov. Predplatiteľ Života je tu 48. Nie je tu ani jeden súbor. Nemajú ani klubovňu. Nedostali nijaké prostriedky na činnosť MS. Nemajú ani vlastné príjmy okrem členských príspevkov.

Toľko sa dozvedáme z ankety, ktorú do redakcie poslal Andrej STANEK terajší predseda MS. Vráťme sa však do minulosti a pripomeňme, ako to bolo v Nižných Lapšoch začiatkom šesdesiatych rokov. Tunajšia miestna skupina mala 129 členov a prácu početných aktivistov riadil dnes už zosnulý predseda Peter Gorel a mnohí ďalší krajančí činitelia, ktorí by radi pracovali aj dnes. Bola tu kapela majúca 25 členov (v tom jedného po hudobnom kurze). Kapela mala 27 hudobných nástrojov. Pri miestnej skupine bol aj desaťčlenný umelecký súbor, ochotnícke divadlo. Boli organizované kurzy varenia, strihu, šitia a osvety. Dve osoby sa zúčastnili kurzu pre inštruktorov ochotníckych divadiel v Krakove. Ochotnícke divadlo dvakrát týždenne nacvičovalo a predvádzalo hry v sále Eudového domu. Tu sa riešili

rôzne súťaže organizované ÚV a našou redakciou.

Nastal teda úpadok... A hoci sú dnes väčšie možnosti, práca poklesla.

Prípad Nižných Lapšov sme zvolili úmyselné. Veľ je krikľavým príkladom toho, čo sa treba najväčšmi vyvarovať v spoločenskej práci. Nemožno sa odtrhnúť od členských mäs, nebrať na vedomie ich návrhy, požiadavky, opomieň ich problémy. A predsa do Nižných Lapšov vedie dobrá asfaltová cesta. Tak teda prečo je tak? Ako sa mohlo stať, že nastal taký úpadok práce tunajšej miestnej skupiny? Je to otázka, ktorú nesmieme opomenúť tak v samotnej MS, na Obv. výbere, ako aj na Ústrednom výbere Spoločnosti. Obchádzať tieto veci by bolo nevšimnúť si konkrétnie otázky, na riešenie ktorých sú predsa naši činitelia volení. Musí sa teda urobiť všetko, aby sa opäť a na širokom fronte rozvinula kultúrna práca našich krajanov v Nižných Lapšoch.

S plnou účtom musíme tu spomenúť tých krajanov z Nižných Lapšov, ktorí sa napriek tomu, čo sme tu napísali nevzdali správnej myšlienky oživotvorenia činnosti MS, prinavrátenia jej bývalého lesku a dokonca pridania nového. Ruka, ktorú krajania z Nižných Lapšov vystierajú k organizačným činitelom KSČaS nemôže ostať prázdná. A o čo rýchlejšie to pochopia tí, čo sú zodpovední za tieto záležitosti v našej Spoločnosti, tým lepšie. Ide len o to, aby sa toto pochopenie vyjadrilo konkrétnie.

Na snímke spred rokov kapela z Nižných Lapšov, jediná, ktorá neprerušila nikdy svoju činnosť

ZABUDNUTÉ

NIŽNÉ LAPŠE

Ked hľadime na vec historický, spomíname si, že v nedávnej minulosti, konkrétnie pred niekoľkými rokmi často sme počuli o miestnej skupine KSČaS v Nižných Lapšoch ako o aktívnej organizáčnej zložke. Nezabudli sme ani zaujímavé, konkrétnym obsahom naplnené schôdze, iniciatívy a rôzne kurzy. Spomíname súbory Spoločnosti z tejto obce a najmä jej kapelu. Príliv aktivity nižnolapšanských krajanov bol ich

DO NOVÉHO ROKU, ROKU 1970, VSTUPUJEME S HLBOKÝM A OPODSTATNENÝM PRESVEDČENÍM, ŽE PRIČINENÍM VŠETKÝCH PRACUJÚCICH PRINESIE NOVÉ VÝSLEDKY NÁRODNÉMU HOSPODÁRSTVU, KLA- DNE ZAVRŠÍ TERAJŠIU PÄŤROČNICU A EŠTE VĀČSMI UPEVNÍ MEDZINÁRODNÚ POZÍCIU LUDOVÉHO POL- SKA."

WŁADYSLAW GOMULKA

Z celkového povrchu pevnín vo svete Poľsko zaberá 0,2%, európskeho po- vrchu 1,1%, čo umiestňuje Poľsko na 61. mieste vo sve- te a na 7. v Európe.

Koncom minulého roku počet obyvateľstva činil 32 670 000 osôb. Máme teda 0,9% celkového počtu ľudí obývajúcich Zem, čím sa zaraďujeme na 19. miesto. V počte obyvateľov sme medzi európskymi štátmi na 7. mieste (4,7%).

51,4% celkového počtu o- byvateľstva v Poľsku sú ženy, tak teda na každých 100 mužov ešte stále máme 106 žien. Skoro každý dru- hý obyvateľ našej krajiny sa narodil už v ľudovom Poľsku (45%). V priebehu posledných rokov predlžil sa aj život občanov; v súčasnosti muži žijú 67 ro- kov a ženy 73 roky.

V mestách žije 51,5% cel- kového počtu obyvateľstva, čo svedčí o procese urých- lenej urbanizácie Poľska, keďže ešte začiatkom šes- desiatych rokov obyvateľia miest dosahovali 48,3%. V 24. mestách s viac ako 100 000 obyvateľmi býva 43% obyvateľov, v 117 stred- ných mestách s 20 až 100 000 obyvateľmi býva 27%, za- tiaľ čo ostatných 30% býva v 748 menších mestách a podmestských sídliskach. GUS predvída, že do roku 1985 v Poľsku bude 37 200 000 a roku 2 000 — 39 100 000 obyvateľov.

Tento rok je pre našu krajinu výnimočný z mnohých dô- vodov. Je totiž rokom veľ- kých dátumov, ktoré vytvárajú obrazy historických udalostí. Up- lýva 25 rokov od oslobodenia ce- leho poľského územia a významu nad fašizmom; pred sto rokmi sa narodil V. I. Lenin; tento rok si pripomieneme mnohé iné význa- mné výročia, ktoré starostivo za- znamenávame každý mesiac v na- ňej rubrike „Ľudia, roky, udalos- ti.“ Súčasne tento rok prináša celé množstvo zložitých otázok, ktorých riešenie podmieňuje nás- štart do pripravovaných premien v celom národnom hospodárstve, v budúcej päťročnici, v rokoch 1971—1975.

Ked' píšeme tieto slová, máme už obraz nášho, hospodárstva za minulý rok, rok, ktorým sa začal proces pretvárania doterajších metód hospodárenia pre ktoré bola charakteristická nevy- hnuteľnosť vytvoriť základný pri- myselný potenciál, prechod na nový metód schválenú V. zjazdom PZRS a neskôr roz- vinutú 2. a 4. plénom, metódou, ktorej podstatou je vyťažiť maxi- malné zisky z jestvujúceho potenciálu. Čísla obsiahnuté v štatističke ročenke a v nedávno zve- rejnennej správe GUS poskytu- jú obraz aktuálneho stavu nášho priemyslu, svedčia, že úroveň in- dustrializácie našej krajiny je viac ako dvojnásobne vyššia od

priemernej svetovej úrovne a že sa Poľsko rýchlym tempom bliží ku skupine vysoko priemyselných štátov sveta. Priemerné tempo rastu priemyselnej produkcie v Poľsku činilo v poslednom desa- ročí skoro 11%, vo svete 6,7%, v európskych socialistických kraji- nách 10,5% a v krajinách západ- nej Európy 5,5%. Zmenila sa aj štruktúra našeho národného hos- podárstva a súčasne sa blíži k hospodárskej štruktúre krajín s rozvinutým hospodárstvom a prie- mernou úrovňou industrializácie.

Tisíc miliárd zlatých, čiže rov- ný bilión bola hodnotá našej glo- balnej priemyselnej produkcie za minulý rok. Dosiahnuté výsledky nasvedčujú, že v priemysle pro- dukuje dnes skoro štrnásťná-

sobne viac ako pred vojnou, dnes v priebehu šiestich týž- vyrábame presne toľko, koľko vyrábali ročne pred dvadsa- rokmi. Tieto výsledky vravia rovne, že produkcia Poľska dnes 2,2 až 2,5% svetovej priemyselnej produkcie a asi 5% európskej priemyselnej vý- by, čo stavia Poľsko na 10. miesto v svetovom rebríčku 6. miesto v Európe.

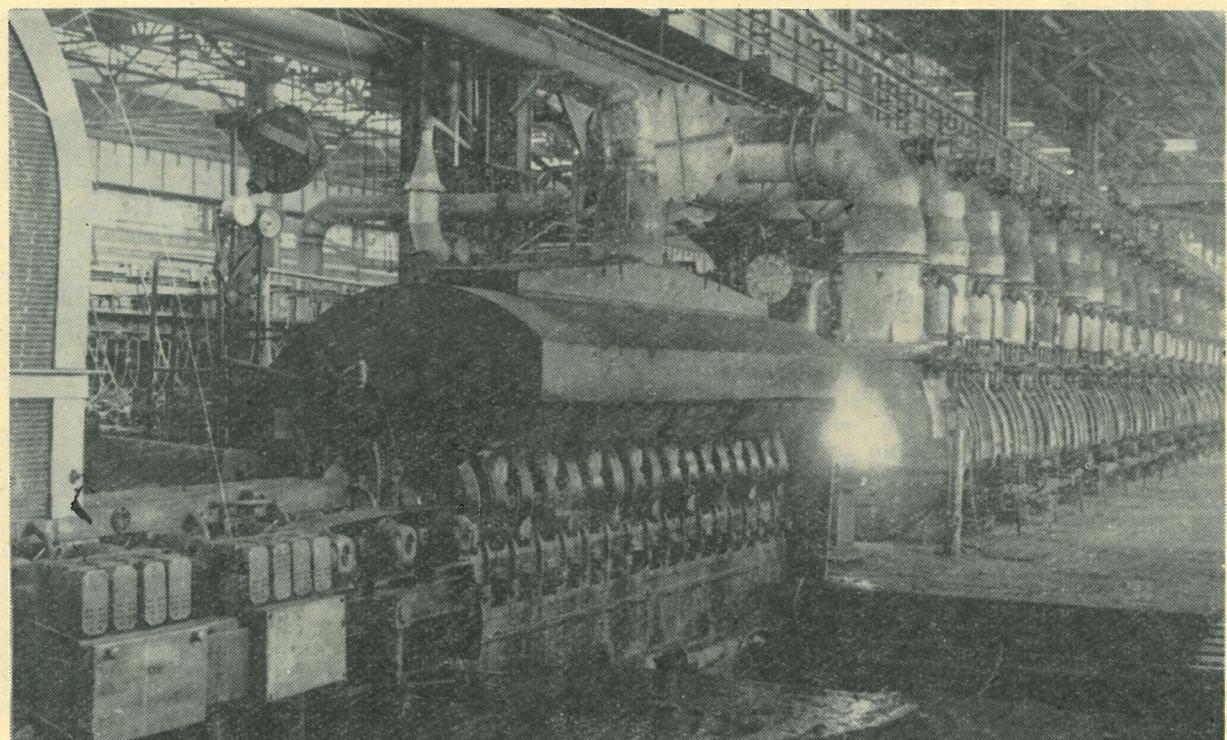
Minulý rok značne stúpo- vývoz našich priemyselných robkov a spotrebnych tová- riem vysokého výkonu, ktoré prináša 86% devíz. Naše vý- ktoré pováčsine dodávam krajín socialistického rámcu, úzkej spolupráce, tak ako výrobky vyvážané kapitalistických krajín, sa stávajú s čoraz väčším uzemím. Náš podiel na svetovom ex- a importe stále rastie a dnes 1,2% a v európskom zahraničnom obchode 2,3%. V exporte sú a zariadení činí 2%, čo s Poľsko na 15. miesto vo svete.

Rýchlym tempom rastie aj národný dôchodok, ktorý rokom činil 630 miliárd zl, r. 1960 iba 380 miliárd zl. Desiatapäť percent tohto dôch- minulý rok nám priniesol mysel (pred vojnou asi 30% 17,5% poľnohospodárstvo, tomto mieste spomenieme priemerné tempo rastu náro- ho dôchodku v rokoch 1951— dosiaholo v Poľsku 7,1%, ktorý svete zaznamenali 5,3%, v krajinách západnej Európy 4,5% ku 1969 národný dôchodok dôhol iba 3,5% v porovnaní s r. následkom poklesu poľnohospodárskej výroby pre nepriatelia poveternostné podmienky. Oddejde sa, že minuloročná poľnohospodárska výroba poklesla o v porovnaní s r. 1968.

Veľmi charakteristické sú údaje o zmenách zamestnania v našom národnom hospodári. Minulý rok v národnom hospodári mimo poľnohospodárstvo pracovalo viac ako 10 300 000 osôb, čo znamená, že skoro

Foto: CAF

Leninova huta, pýcha poľského hutníctva. Na snímke oddelenie pre produku rúr

Nádherné okolie Štrbského Plesa v polovici februára premení sa na medzinárodnú babylonskú vežu, kde niekoľko najlepších skokanov a lyžiarov bude si merat sily pri stometrových letoch vzduchom a v behoch na lyžiach, bude súperiť s medaily a o meno najlepšieho na svete.

Kým sa však toto súperenie na rok 1970 mohlo začať, tri roky trvali prípravy. Stávalo sa veľký športový areál, ktorého centrum je novovybudované športové stredisko v Mlynickej doline. Vznikli nové oceľové konštrukcie stredného a veľkého skokánskeho mostíku, rozhodcovské veže a veže pre tlačových, televíznych a rozhlasových reportérov. Oba mostíky majú spoločný dojazd do amfiteátralného kotla štadióna s tribunami pre 20 000 divákov. Tu budú mať tiež štart a čieľ bežeckej, tu postavili aj sedačkový výťah, aby lyžiarskí skokáni nemuseli namáhavo vystupovať od dojazdu znova k mostíku. Druhá vetva tohto výťahu vedie na Solisko, kde bola upravená zjazdovka. Bežecké tratě pre zdržužené preteky a šafety zodpovedajú všetkým požiadavkam veľkých medzinárodných pretekov.

Pre športovcov bol postavený trojuholníkový hotel, ktorý po majstrovstvách bude domovom horolezcov a turistov.

Vybudovalo sa nielen športovisko. Bol postavený hotel Panoramá pripomínajúci svojim neviednym tvárom pyramídu. Vznikla nová pošta, ktorá je vybavená najmodernejším spojovým zariadením a televíznou vežou. Nižšie, na Podbansku, odkiaľ sa rozprestiera pohľad na najkrajší vrchol Kriváň, ktorý v časoch národnnej poroby bol symbolom viery v budúcnosť slovenského národa, na svahu večne zelených smrekov, postavili hotel — Kriváň. Zasa v Hornom Smokovci vznikol hotel s názvom Park a nová budova Čedoku. K službám športového a cestovného ruchu vznikli aj ďalšie stavby a zariadenia.

Pri hoteli v Hornom Smokovci nachádza sa prvý v Československu hotelový krytý bazén a malý bazénik pre deti. Návštevníci sa tu môžu člapkať v ohriatej vode, alebo dať sa masírovať, môžu aj sadnúť na bicykel a potriť sa v svalstvo nôh na veslárskej stoličke, zasa pružinami svalstvo ruk. Občerstvenie zaruču-

je skvelá reštaurácia. Nad bazénom je zriadená aj konferenčná sála a spoločenská hala.

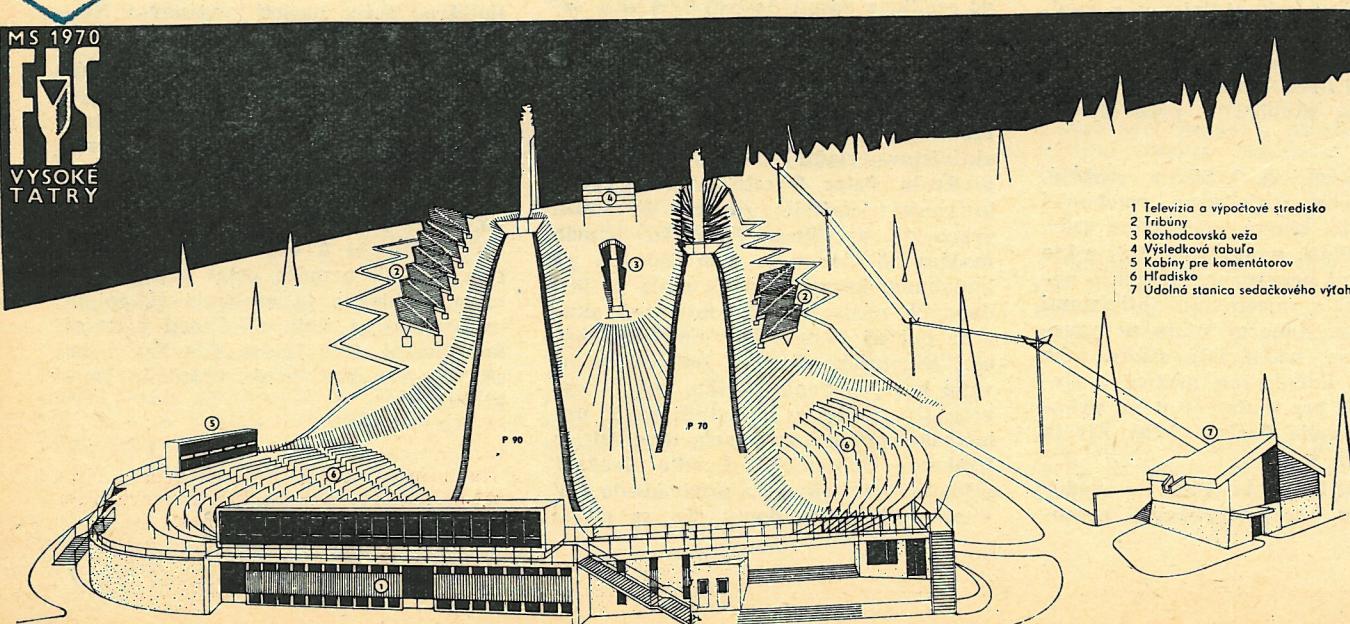
Bola rozšírená a upravená aj stará Cesta slobody, ktorá pod úpatím skalnatých masívov spája vysokotatranské osady od Tatranskej Lomnice až po Štrbské pleso. Mnohé nebezpečné zákruty boli zrušené, zmodernizovalo sa aj dlhšie cesty pod Tatrami, vybudovalo nové na Podbansku a do Popradu. Obnovili aj starú elektrickú železnici, vybavenú novými vozňami, ktorá vede z Popradu na Štrbské Pleso. Veľmi významné pre zabezpečenie dopravy je vybudovanie novej ozubnicovej železnice, ktorou, namiesto kedy sú na vŕhovaného a neosvedčeného Alvegu, možno sa vyliezť zo Štrby na Nové Štrbské Pleso. Tam postavili novú staniciu, ktorá je spoločná aj pre električku, ktorá prichádza sem z Popradu. Pribudli aj nové vozne a stanice pozemnej lanovky zo Starého Smokovca na Hrebienok. Bola modernizovaná aj lanovka z Tatranskej Lomnice na Skalnaté Pleso.

Jednou z dôležitejších investícii je prestavba letiska pod Popradom. Kedysi, keď sme sem prichádzali na jeho travnaté ploche mohli pristávať aj najväčšie IL 14. Dnes na moderných betónových pristávacích plochách môžu pristávať aj najväčšie lietadlá Československa a zo zahraničia. Vznikli tam aj nové stavby pre cestujúcich a pre najmodernejšie technické zariadenia dodané z USA.

Týmto Vysoké Tatry dostali k lyžiarskym majstrovstvám sveta a k 25. výročiu oslobodenia vyše miliárd korún. Prekrásné okolie Štrbského Plesa, ktoré iste poznáte z výletov na Slovensko alebo aspoň z fotografií a pohľadníc, s masívami divačujúcimi sa vysoko do impozántneho zoskupenia štítov, hrebenov, veží, ihľa..., okuzlujúca panorama podtatranských dolín ako aj nová, bohatšia výzdoba, vyniesli Vysoké Tatry na úroveň, ktorá môže úspešne konkurovať s najkrašimi zahraničnými centrami.

MS 1970
VYSOKÉ TATRY
ADAM ADAMEC
VYSOKÉ TATRY

MS 1970
VYSOKÉ TATRY

ÁŠHO HOSPODÁRSTVA

Vedlínov sme záčinní prieť až výrobie na 1 aj výrovnám obky, do ráve do etáninorte činní nom ojov avia vete. nás pred kym Pálodku prie..., a Na že dne-1968 i vo raji- Ro- osia-1968 spo- nivé dha- hos-1,7% a jnosti stve. spo- stva 0 000 kaž-

dý tretí obyvateľ našej krajiny pracuje v priemysle. Z práce v poľnohospodárstve žije v súčasnosti iba 32,7% obyvateľstva, ktoré pred vojnou skoro 60%, začiatok v priemysle pracovalo iba 12%. Neustále rastie úroveň vzdelanosti pracujúcich. Koncom r. 1968 mali 450 000 pracujúcich s vysokoškolskym vzdelaním, čo znamená rast o viac ako 165 000 v poslednom desaťročí. Zreteľne klesa počet pracujúcich ktorí nemajú 7 tried základnej školy. V tom istom období tento počet klesol až o 567 000 osôb. Upevňuje sa aj pozícia pracujúcich žien. Dnes v národnom hospodárstve pracujú asi štyri milióny žien, ktoré ešte pred desaťmi rokmi pracovali iba 2,4 milióny žien.

O rozvoji nášho národného hospodárstva svedčí aj dvojnásobný rast investičných nákladov v uplynulom desaťročí. Minulý rok investičné náklady dosiahli výšku 174,6 miliárd zl., z ktorých pre priemysel bolo určených asi 80%. Na sociálno-kultúrne investície bolo vynaložené o 52% viac ako pred desaťmi rokmi.

Aj druhá dôležitá oblasť národného hospodárstva — poľnohospodárstvo zaznamenáva mnohá dôležité výsledky, ktoré v posledných rokoch na mnohých úsekokoch prekračujú úlohy načrtnuté v pláne. Hoci o zmenách v poľnohospodárstve obširne písame na stránke venovanej tejto problematike, predsa len spomíname, že najmä v rastlinnej výrobe sme dosiahli kladné výsledky čo pri našich obilninových problémoch je veľmi dôležité. Kým roku 1961 poľnohospodárska produkcia štyroch základných druhov obilia činila priemerne 16,1 q z hektára, roku 1968 prvýkrát naše poľnohospodárstvo dosiahlo 21,4 q.

Roku 1968 hektárový výnos týchto štyroch druhov, obilia činil 21,6 q. Bol zaznamenaný aj minimálny rast zvierajacej výroby. Avšak pre nepriaznivé povet-

ostné podmienky, ktoré sme už spomenuli bol zaznamenaný pokles výnosnosti iných poľnohospodárskych plodin. Súčasne naše poľnohospodárstvo vyrába 2% svetovej poľnohospodárskej produkcie a asi 3 až 4% pokiaľ ide o produkciu krajín nášho kontinentu. Je isté, že okrem práce samotných rolníkov na výšku hektarových výnosov mali vplyv aj umelé hnojivá, ktoré sa dnes všeobecne používajú. Pred desaťmi rokmi množstvo umelých hnojív vysiatych na 1 ha činilo 48,6 kg, dnes však tento podiel stúpol na 109,5 kg.

Súčasne s hospodárskymi premenami nastali aj podstatné zmeny v ostatných oblastiach nášho života: vynikla nový typ spoločenských pomorov, bola odstránená základná kapitalistická zásada vykorisťovania pracujúcich, podstatne sa zlepšili životné podmienky, na širokom fronte sa rozvinula kultúra, zovšeobecnenie osvety a ochrana zdravia. Sú to obrovské úspechy, ktoré možno vyjadriť nielen rečou čísel, ale aj inými nemerateľnými hodnotami. Hoci si uvedomujeme, že nie na všetkých úsekokoch tieto úspechy sú rovnaké, čo sa týka najmä menej rozvinutých oblastí napr. Podhala, predsa vzbudzujú v nás všetkých optimizmus, ale súčasne mali by nás mobilizovať, aby sme hľadali ďalšie rezervy, každý z nás na svojom pracovisku.

Základné smery a úlohy národnohospodárskeho plánu pre rok 1970 predpokladajú dosiahnutie ďalších výsledkov, upevnenie rovnováhy a vytvorenie základov pre nové smery budúcej pătročnice. Tento plán, viac ako inokedy, vyplýva z významu ekonomickej rozpočtu a smeruje ku koncentrácií investičných prostriedkov vo vybraných smeroch ďalšieho rozvoja, plán predpokladá aj prinášanie patričných proporcii medzi exportom a importom, dynamickejší export, zvýšenie tovarového obratu a

urýchlenie integračných procesov v rámci RVHP.

Základným ukazovateľom tohto plánu je rast podielu efektívnosti práce v raste produkcie za súčasného nátlaku na úsporné hospodárenie materiálmi a surovinami, ako aj šetrné využívanie prostriedkov z rozpočtu. V poľnohospodárstve hlavné plánované úlohy sa týkajú intenzifikácie produkcie obilia a krmoviek, ako aj chovu. Pre tento plán je charakteristické zaistenie za existujúcich podmienok maximálneho rastu miezd, konzumpcie obyvateľstva a upevnenie i zaistenie rovnováhy na trhu najmä cestou urýchlenia rastu produkcie spotrebných tovarov.

Ako sme už písali tento rok je východiskom základnou pre budúcu pătročnicu, ktorá bude kvalitatívne odlišná od súčasnej a vyplýva z požiadaviek moderného hospodárstva. Pre budúcu pătročnicu bude charakteristické nielen upevnenie organizmu národného hospodárstva, ale aj výdatné zlepšenie existenčných podmienok obyvateľstva. Zlepší sa aj stav komunálnych zariadení, zvýši úroveň zdravotníctva v meste a na vidieku, zväčší sa počet kultúrnych objektov.

Realizácia tohto plánu celkom iste nebude jednoduchá a bude si vyžadovať plnú mobilizáciu prostriedkov a sôr, čime angažovanosti každého z nás. Predsa jedná sa o to, aby stroje a automaty v továrnach slúžili každý rok lepšie, aby viac produkovali, aby práca v poľnohospodárstve každý rok prinášala zlepšenie efektivity výroby a chovu.

Toto je program široko chápanej hospodárskej a spoločenskej činnosti, ktorý nielenže konkretizuje ekonomicke vzťahy, ale je aj vecou vysoko angažovaného občianskeho uvedomenia nás všetkých.

Adam Chalupec

VARŠAVANÉ JSOU PRÁVEM HRDI NA SVÉ MĚSTO. AČKOLIV POSLEDNÍ VÁLKA ZMĚNILA VARŠAVU V OBRAZ SMRTI A ZNIČENÍ, DNEŠ BUDÍ NADŠENÍ NEJENOM Ulicním ruchem, množstvím moderních nádherných domů, desítkami továren, vědeckých a výzkumných ústavů a kouzlem svých parků, ale DOJÍMA LÁSKOU A ÚCTOU K SVÝM DĚJINÁM.

ZNOVUVÝSTAVBA A PŘESTAVBA VARŠAVY TRVALA PŘES CELÉ PĚTADVACETLETÍ, JEHOŽ SLAVNOSTNÍ JUBILEUM JSME OSLAVILI V MINULEM MĚSÍCI. ZNOVUVÝSTAVBA BYLA USKUTEČNOVÁNA S TVRDOHЛАVÝM NADŠENÍM A ÚSILÍM JEJICH OBYVATEL A S PODPOROU CELE ZEMĚ, JIŽ ZAPOČÁTKOVALO SLEZSKO PŘIMO PO ZAKONCENÍ VÁLEČNÝCH OPERACÍ, JIŽ 22. ČERVNA ROKU 1945. DOSAŽENÉ VÝSLEDKY JSOU IMPONUJÍCÍ. VARŠAVA JE STÁLE ZABYDLENĚJŠÍ A KRÁSNĚJŠÍ NEŽ BYLA KDYKOLI VE SVÉ SEDMSETLETÉ MINULOSTI.

DNES — ZAKROUHLENKO — MÁ VARŠAVA MILIÓN TŘISTA TISÍC OBYVATEL, COŽ ČINI 4% OBYVATEL STATU. VARŠAVA JE VELKÝM PRŮmyslovým PRODUCENTEM. ROČNĚ PŘIBÝVÁ VE VARŠAVĚ ASI 12000 NOVÝCH OBYVATEL. PRO NĚ A PRO DALŠÍ VARŠAVANY SE STAVÍ ROČNĚ 15000 NOVÝCH BYTŮ A PROVÁDÍ DEMOLICE 2000 STARÝCH. PERSPEKTIVNÍ PLÁNY VARŠAVY POČÍTAJÍ S TÍM, ŽE V ROCE 1985 BUDÉ MÍT MĚSTO 1,550 000 OBYVATEL A PERIFERNÍ OBLAST 80 000 OBYVATEL. NA SNÍMKU JEDNA Z VARŠAVSKÝCH VÝŠKOVÝCH STAVEB.

Ked' pišeme tieto slová, tzv. „Mansonová skupina“ alebo „rodina“ obžalovaná z vraždy plavovlasej Sharon Tateovej a jej štyroch spoločníkov nedaleko Los Angeles, stojí pred súdom. Tlač denne prináša nové podrobnosti.

Tak domnelí vrahovia, ako aj ich obeť boli známi, ako narkomani. Obidve stránky sa zúčastňovali aj šialenstva okultizmu, ktoré sa šíri cez Kaliforniu na celé Spojené štaty. Okrajový štát s tisícami príchodzieho neustabilného obyvateľstva (na 4 Kalifornčanov 3 pochádzajú z iných štátov) je žirou pôdou pre rôzne viesťovania. Astrologické predpovede sú v Kalifornii životy pre desaťtisíc osôb a pre ďalších dvanásťtisíc výborným obchodom.

Prípad pätnásobnej beštialnej vraždy — po ktorej, ako je známe, nasledovali ďalšie — ešte stále dráždi americkú verejnosť a americké noviny, vrátane najväčších politických denníkov, prichádzajú s neustálou novými verziami o pozadi tejto krvavej udalosti.

Jedno je isté a polícia to z doterajších výsluchov bezpečne zistila: aj keď sa 34-ročný Charles Manson, „Satan—Ježiš — vodca“ rodiny hippies priamo na vražde nezúčastnil, bol jej iniciátorom. Svoje „otrokyne“, ktoré ho sľepo poslúchali, vyslal do akcie so slovami:

— Choďte do vily a zavraždite tam každého, koho nájdete!

„Otrokyne“ poslúchli a krvavé dielo vykonali. Ked' sa potom vrátili do tábora, hľásili sa u svojho „šéfa“ takmer po vojensky. 21-ročná Susan Atkinsová, jedna z popravčej čaty, zahľásila Charlesovi Mansonovi:

— Odstránil sme päť svin...

Toto všetko je už jasné, dokázané. Nejasnosť však vľadne ešte stále okolo motívov vraždy. Prečo sa stala obefou Mansonovej krvilačnosti práve Sharon Tateová a „vsetci, koho u nej vo vile tej noci našli“? Podľa najnovejšej verzie, ktorá sa objavila na stránkach americkej tlače šlo o čiste osobnú pomstu Charlesa Mansona, o othellovskú pomstu urazeneho milenca.

Hlavné body tejto verzie sú:

★ Sharon Tateová a Charles Manson sa poznali, mali dokonca ľubostnú romancu.

★ Sharon Tateová niekoľko ráz navštívila „rodinu hippie“ a stretávala sa tam s Charlesom Mansonom.

★ Istý čas poskytovala mu peniaze i lásku — písu americké noviny.

★ V júli 1969 sa však milenci rozili. Sharon Tateová viac za Charlesom Mansonom neprišla, odmietla ho a navždy sa s ním rozila.

★ Urazený „Satan—Ježiš“ vtedy namaľoval za meno Sharon Tateovej „čierny kríž“ a o niekoľko dní vyslal svoje „otrokyne“, aby zabili plavovlasú Sharon.

★ 9. augusta v noci dielo pomsty bolo vykonané.

Podľa tvrdenia americkej tlače počas vyšetrovania sa takmer všetky tieto body znova a znova potvrdili a to z viačsých strán. Oproti tomu otec zavraždenej Sharon Tateovej, ktorý vystúpil dočasne z americkej armády, zamaskoval sa za hippie a tak pátral po vrachoch svojej dcéry, čo najrozdrobnejšie popiera všetky správy o tom, že by jeho dcéra Sharon mala niečo do činenia s Charlesom Mansonom, najmä, že mala s ním aj styky celkom intímne.

SATANOV S V E T

Ale americkí reportéri sa pochybovačne sputujú:

— Ak je to tak, prečo šiel pán Tate v maske hippie do týchto táborov? Prečo práve tu pátral po vrachoch svojej dcéry? Logika hovorí, že ta šiel preto, lebo vedel: Sharon chodievala do týchto táborov, mala tu určité známosti...

Ako je už v Spojených štátach v móde pri každom väčšom kriminálnom prípade, aj v tomto sa už objavila na stránkach tlače prvá „exkluzívna“ spoved z príamych aktérów vraždy-masakry, spomína-

nej už Susan Atkinsové. Už krátko po svojom zatknutí prijala vo väzení novinára Lawrence Schillera, reportéra denníka Los Angeles Times a predala mu svoju „story“ o 6000 slovach. V tejto dobre zaplatenej story Susan Atkinsová podrobne opisuje priebeh celej vraždenej akcie, od rozkazu Charlesa Mansona až po jej záverečné hlásenia o splnení „úlohy“, no uvádza pri tom niekoľko údajov, ktoré popierajú teóriu o tom, že by zavraždenie Sharon Tateovej bolo dielom urazeneho odmietnutého milenca Mansona. Susan Atkinsová tvrdí, že nikdy nevidela Sharon Tateovú v tábore „rodiny“ okolo Charlesa Mansona a že Manson, keď ich vyslal vraždiť, neuvádzal žiadne mena, teda ani meno Sharon Tateovej, jednoducho im označil vilu a dal príkaz „zavraždiť tam každého, koho nájdete!“

Vo svojej story Susan Atkinsová doslova uvádzá:

— Mená obeti sme sa dozvedeli až z televízneho spravodajstva, na druhý deň po tom, čo sa to stalo ... Ked' sme pozerali na spravodajstvo a dozvedeli sme sa mená obeti, trochu ma to zarazilo, ale potom som si povedala: Stihlo to teda Sharon Tateovú filmovú herečku a preto taký veľký celonárodný rozruch... Ale čo sa stalo, stalo sa — muselo sa stať...

Tak ako pri výsluchi pred súdom aj teraz Susan Atkinsová nepriamo naznačila, že nevedela, čo robí — nevedela to ani jej priateľky-sestry z komanda smrti — jednoducho museli to urobiť, lebo dostali rozkaz. Inými slovami — jej advokát to formuloval celkom jasne — konali v hypnóze, lebo celú skupinu ovládla hypnotická moc Charlesa Mansona.

Vo svojej „story“ v Los Angeles Times však Susan Atkinsová Charlesovi Mansoni nič nevyčíta, naopak vyjadruje sa o ňom takto:

— Charles mi poskytol všetko, najmä lásku, právu a dokonalú lásku — dal mi odpoved na všetky otázky, ktoré ma znepokojovali.

A pridal ešte tieto poetické slová:

— Ked' som ho nazrela prvý raz, zaťubila som sa doňho a bola to ľubosť absolútnej... V tej chvíli Charlie bol ja a ja som bola Charlie...

Na konci svojej story potom Susan Atkinsová nalaďala fatalistický tón a záverom vyhlásila:

— Celý náš svet a každý v ňom i všetko, čo sa stalo — to je jednoducho božia hra... a táto hra sa raz navždy končí... Skončila sa aj táto hra a nadchádza deň konečného súdu...

vízorov. Počet miestnych klubovní, v ktorých sú televízory, je ešte stále nepostačujúci, to vieme. Vieme aj to, že sa v budúnosti tento stav iste zlepší. Možno by bolo dobre, keby si ÚV zostavili poradovník, ako bude pridelovať televízory jednotlivým miestnym skupinám. Sú však aj iné problémy. Niektoré MS majú fažkosti s pridelovaním miestnosti pre klubovňu, aj keď aktivisti nájdú vhodnú miestnosť. Niektory to skutočne trvá pridloho. Niektory niektoří činitelia Spoločnosti vratia, že nie všetko sa dá odrazu vybavíť. Iste je to pravda. Ale práve preto musíme mať pevný pracovný plán a vybaľovať veci v poradí, aké sme si určili. Vedú kultúrnu prácu nečaká. Celé generácie prichádzajú a odchádzajú a veci, ktoré ani po niekoľkých volebných obdobiah nie sú vybaľené, len škodia našej Spoločnosti a odoberajú mladým krajom chut' do práce.

Je počuť aj také hlasy, že kultúrnu prácu sa nedá robiť bez finančných prostriedkov. Vedzie len nie tak, milí krajania! Kultúrnu činnosť sa môže robiť vzdy. Vedú máme na Obvode filmové premietacie prístroje, máme aj kultúrneho inštruktora a formy kultúrnej práce sú naozaj veľmi rozličné. Mohli by sme poriadať výmenu divadelných krúžkov, celkom iste by to oživilo kultúrnu činnosť. Len viač obetavosti od nás samých sa žiada a výsledky sa celkom iste dostavia. Príkladom je úspech nášho divadelného súboru v Nedeľi pod vedením krajanky Bogačkovej v Martine.

Dúfam, že zopár týchto mojich poznámok poslúži nie len tým našim obetavým aktivistom, čo pracujú, ale aj tým, čo niekedy strácajú chut' do práce. Želáme si, aby v budúcom volebnom období všetky miestne skupiny oživili svoju činnosť.

Anton Pivovarčík

NOWOTARGSKÝ OKRES

O hospodárskych a sociálnych výsledkoch dosiahnutých Nowotargskym okresom minulý rok, ako aj o perspektívach a úlohách na rok 1970 v rozhovore so Z. Sotolom z Gazyty Krakowskej predsedu prezidia ONV o. i. povedal:

„Uplýnulý rok nastalo oživenie vo výstavbe cest v rámci svojpomocných prác. Tento fakt sme zaznamenali s veľkým uspokojením aj preto, lebo predchádzajúce roky bolo badať isté ochabnutie na tomto úseku. A budoval cesty v Nowotarskom okrese nie je jednoduché: jeden kilometer cest stojí asi 2 mln zl. Sú veľké fažkosti s kamením, ktoré často treba dovážať z veľkých vzdialenosťí. Hodnota svojpomocných prác pri výstavbe cest činila minulý rok 30 mln zl. K najaktívnejším obciám môžeme započítať: Podsrnie, Kacvín, Léšnicu, Groń, Gliczarów Dolny a Górný, Ząb, Czerwienne, Ciche.

Výsledky dosiahnuté v polohospodárstve uplynulý rok, napriek nepriaznivým poveternostným podmienkam nie sú zlé. V niektorých obciach na Spiši a Orave úroda zemiakov z hektára činila 280 až 300 kg. Počet dobytka je na úrovni z roku 1968, bolo vykúpených 23 mln lit. mlieka, čo je veľkým úspechom vo vojvodskom merítiku.

Plán priemyselnej výroby sme splnili na 104,4%. Stúpla aj efektivita práce pri takom istom počte zamestnancov, do konca aj o niečo nižšom.

Minulý rok Nowotargský okres navštívilo viac ako dva mil turistov. Dalo sa pozorovať lepsi organizáciu pokial ide o ubytovanie turistov a lepšie zásobovanie. Nechýbali

atraktívne tovary, mali sme väčšie prídeľy mäsa. Tešíme sa, že rekordný počet turistov využil plavbu dolu Dunajcom, bolo ich 230 000.

Pre tento rok predpokladame zvýšenie počtu svojpomocných prác, predovšetkým pri výstavbe cest. Minulý rok hodnota svojpomocných prác v prepočítaní na jedného obyvateľa okresu činila priemerne 180 zl. Boli by sme radi, ak by sme dosiahli hodnotu 200 zl. Aby sme správne využili náradie budeme koncentrovať práce.

Co sa týka poľnohospodárstva — bude predsedou prezidia ONV — vynasnažíme sa zlepšiť krmovinovú základňu pre ovce (na území okresu je skoro sto tisíc oviec) a lepšie využívať prostriedky Fondu rozvoja poľnohospodárstva. Vynasnažíme sa aj zlepšiť prácu Rašelinových závodov v Čiernom Dunajci a PPRB."

VÝROČIE OSVOBODENIA ORAVY

Pri príležitosti 25. výročia oslobodenia Oravy Červenou armádou sa 27. januára t. r. konala príležitosťná slávnosť vo Veľkej Lipnici. Slávnosť sa zúčastnili predstavitelia okresu, školská mládež, vojaci. Na cintoríne sovietskych vojakov, ktorí padli v boji za oslobodenie našej vlasti stála čestná stráž, horeli ohne a za zvukov štátnej hymny boli položené vencu. Tajomník MNV Osika Izidor v prejave vyzdvihol hrdinstvo tých, ktorí nás oslobodili po fažkých rokoch fašistickej okupácie. Nebola to náhoda, že oslavu sa konali práve vo Veľkej Lipnici, práve v tejto obci front stal celých deväť týždňov, dedina bola úplne zničená, veľa obyvateľov prišlo o život počas tuhých bojov.

Oslavy pokračovali v škole čís. 1, kde za účasti predstaviteľov MNV a spoločenských organizácií o. i. aj predsedu miestnej skupiny KSČaS kr. A. Spruku k mládeži prehovoril bývalý voják, účastník druhej svetovej vojny A. Kucek, ktorý vo svojom preslove spomenul našich krajanov, ktorí padli na všetkých frontoch v boji proti fašistom. Zhromaždení minútou ticha uctili pamiatku padlých.

K. A.

BOJOVALI ZA SLOBODU

Tento rok Československá socialistická republika oslávi 25. výročie oslobodenia. Pri tejto príležitosti niekoľko slov o našom krajanovi Alojzovi Galušovi, ktorý bojoval v Slovenskom národnom povstani za oslobodenie Československa spod fašistickej nadvlády.

Alojz Galuš sa narodil v roľníckej rodine r. 1923 v Krempachoch, kde aj navštíval školu. Za vojnou narukoval a v auguste roku 1944 sa jeho jednotka vrátila na Slovensko. Transport, ktorým išiel aj A. Galuš sa zastavil v Brezne. Tu už vojaci videli, ako sa z kasárni odvážajú zbrane do hôr. Vojaci, ktorí už predtým uvažovali, ako by sa mohli pripojiť k partizánom, vystihli vhodný akamzik a celá jednotka odišla do hôr. Šli smerom na Banskú Bystricu a v noči z 28. na 29. augusta prišli do Martina. Potom pochodovali ďalej cez Vŕtky na Strečeno, kde v dňoch od 29. augusta do 31.8.1944 sa zúčastnili fažkých bojov o Strečeno. Okolo 10. septembra fašisti začali povstalcov až do okolia Hornej Štubne. Odtiaľ jednotka, v ktorej bol A. Galuš bola premiestnená na pred-

polia Prievidze. Ale aj odtiaľ museli odstúpiť a spolu so svojimi veliteľmi odišli smerom na Ďumbier. Za celý čas trvali urputné boje a hoci partizáni a povstalci prejavili veľkú obetavosť a hrdinstvo, fašistická presila bola príverká. Preto veliteľ jednotky sa 29. októbra rozhodli pre pochod smerom na Vysoké Tatry, Tatranskú Lomnicu a ďalej cez Jurgov a Krempachy na Novy Sácz, aby sa mohli spojiť s Červenou armádou. Ale zámer sa nevydaril, jednotka sa pri Ďumbieri dostala do zajatia a Nemci odvlečli zajatcov do Ružomberka a neskôr do Nemecka na nútene práce.

Krajan Galuš pracoval v uholnej bani až do oslobodenia v máji 1945 Červenou armádou, potom vrátil sa domov.

Alojz Galuš od založenia našej krajanskej Spoločnosti je jej aktívnym členom. Roku 1963 bol zvolený za pokladníka miestnej skupiny KSČaS v Krempachoch a r. 1963 do Obvodného výboru na Spiši. Tak ako obetavo bojoval za oslobodenie z fašistickej jarima, tak obetavo pracuje aj teraz pre rozvoj našej organizácie. V súčasnosti je úradujúcim predsedom Obv. výboru na Spiši.

E.

LEPSIA ORGANIZÁCIA

Na území Spiša je rozvinutý chov dobytka a oviec, a čo je s tým spojené, aj výroba mlieka. Napríklad dedinka Tribš dodáva štátu niekoľko desiatok tisíc litrov mlieka. Ale s výkupom mlieka nie je všeade najlepšie, v niektorých obciach je organizovaný výkup tak, že výkupný podnik si mlieko sám odváža, zase inde gazdovia musia mlieko odvážať do výkupných staníc. Myslím, že organizácia výkupu mlieka mala by byť lepšia.

Je tu ešte aj iná otázka — stavebné materiály ako cement, tehly, štrk, vápno, škrídlica, stavebné ocelové výrobky atď. Zanedlho začne stavebná sezóna a zasa, ako každý rok roľníci budú musieť premárať veľa času, aby posúhali potrebné materiály. Dúfame však, že zásobovanie sa predsa len zlepší, veď je to v záujme nás všetkých.

O týchto nedostatkoch sme už písali, ale keďže nevidime nejaké podstatné zlepšenie, ešte raz pripomíname naše nedostaty kompetentným orgánom.

A.P.

ODPOWIADAJA NAM:

Z PKS

W sprawie uruchomienia autobusu na odcinku Frydman — Falsztyn (Život, styczeń br., str. 10), odpowiada nam dyrektor Oddziału PKS w Nowym Targu ob. MIKOŁAJ PALCZYKIEWICZ:

— uprzejmie informujemy, że droga na odcinku Frydman — Falsztyn jest w toku przebudowy i w/g naszego rozeznania nie została oddana do eksploatacji. Jesienią ub. roku na wniosek szkoly w Falsztynie o uruchomienie komunikacji dokonaliśmy kontroli trasy. Stwierdzono, że prace trwają jeszcze na całym odcinku od Frydmana do Falsztyna, a w samej wsi dokonywano dopiero wykopów. Miło to od 1.6.70 r. zaplanowaliśmy komunikację do Falsztyna licząc, że do tego czasu prace drogowe zostaną zakoń-

czone. Radzimy zwrócić się do Rady Narodowej, której podlega Falsztyn aby po oddaniu drogi przez Krakowskie Przedsiębiorstwo Robót Drogowych uzyskała w Rejonie Eksplotacji Dróg Publicznych zezwolenie dla PKS na uruchomienie komunikacji oraz aby zadawała o dogodne miejsce do nawracania i na postój autobusu, co będzie podstawą do rozpoczęcia przewozów.

Nadmieniamy, że przedłużenie trasy dowozu pracowników NZ.P.S. zależne jest od decyzji tego Zakładu ale również uwarunkowane oddaniem drogi.

Od redakcji: Dyrektorowi Oddziału PKS dziękujemy za szybką odpowiedź i obszerne wyjaśnienie. Mieszkańcom Falsztyna radzimy postąpić zgodnie z treścią tej odpowiedzi tj. zwrócić się do swojej Rady Narodowej w Niedzicy, aby uzyskała potrzebne dla PKS zezwolenie oraz zadbać o przygotowanie dogodnego miejsca do nawracania i postoju autobusu. Powiadomicie nas o rozpoczęciu i w Waszej komunikacji autobusowej.

TELEFON

W sprawie podłączenia do sieci telefonu w Falsztynie przez całą dobę (Život, styczeń br., str. 10), odpowiada nam kierownik Nadzoru Telekomunikacyjnego w Nowym Targu ob. MARIAN GŁOŃEK:

W sprawie ograniczonego funkcjonowania telefonu we wsi Falsztyn na Spiszu Nadzór Telekomunikacyjny uprzejmie powiadam, że telefon w Falsztynie jest czynny tylko w czasie godzin pracy centrali telef. w Niedzicy tj. od godz. 8 — 15-tej.

Lączenie telefonu w Falsztynie na całą dobę jest ze względów technicznych niemożliwe, ponieważ centrala Niedzica łączy na noc innych abonentów, którzy wcześniej zgłosili życzenie na te usługi. Ponadto połączenia te przebiegają przez centralę Czorsztyn czynną do godz. 21 a stąd do Nowego Targu dołączeni są jeszcze inni abonenci z terenu Czorsztyna i okolicy.

W tej sytuacji więcej abonentów na noc przyłączyć nie można, gdyż wówczas żaden z nich nie osiągnąłby sygnałów ani porozumienia.

W podobnym położeniu znajduje się wiele wsi powiatu nowotarskiego.

Stan ten zapewne ulegnie poprawie jeśli dojdzie do realizacji przebudowa linii telekomunikacyjnej wokół planowanego zbiornika wodnego Czorsztyn — co przewiduje się na lata 1972-1975.

Od redakcji: Sytuacja rzeczywiście nie jest łatwa. Wyrażamy jednak nadzieję, że Inspektor Nadzoru znajdzię wczesniejsze jej rozwiązanie, niezależnie od „realizacji przebudowy linii... wokół planowanego zbiornika wodnego Czorsztyn”.

SZYLDY

W związku z otrzymaną komunikacją z Falsztynem i z Frydmanem w sprawie szyldów dwujęzycznych na tamtejszych sklepach (Život, styczeń br., str. 10), otrzymaliśmy z PZGS, „Samopomoc Chłopska” w Nowym Targu następującą odpowiedź:

.... W sprawie szyldów dwujęzycznych na sklepach w językach polskim i słowackim, we Frydmanie natomiast uczestnicy tego zebrania podnosili — cytuje: „szyld na naszym sklepie jest pobity i żądamy nowego w języku słowackim”, we Frydmanie natomiast uczestnicy tego zebrania domagają się szyldów na sklepach w języku słowackim”. Otrzymaną odpowiedź z PZGS rozumiemy jako pozytywnie i ostateczne załatwienie tych postulatów.

Chłopska” w Lapszach Niżnych.

— od 1967 roku nad wszymi placówkami handlowymi i gastronomicznymi umieszczone nowe szyldy o dwujęzycznych napisach: polskim i słowackim, a zatem również i w tych dwóch wioskach szyldy takie są.

— odmienna sprawą jest bezmyślne niszczenie tych szyldów przez mieszkańców, co powoduje niepotrzebne wydatki i marnotrawstwo społecznych pieniędzy. Przykładem może być zniszczenie szyldu w ubiegłym roku we wsi Frydman. Spółdzielnia mieszkała w początkach miesiąca stycznia br. zakupić i umieszczyć nowy, a zaznaczyć trzeba, że koszt tego rodzącego znaczny.

Podając powyższe, nie rozumiemy dlaczego mieszkańców tych wiosek interwenują do Waszej Redakcji w sprawie umieszczenia szyldów dwujęzycznych, gdyż takowe od dawna już są, my z kolei jednak prosimy o informowanie na łamach Waszego czasopisma swych czytelników o konieczności poszanowania i opieki nad tymi szyldami, by nie dochodziło do niepotrzebnych nawet procesów sądowych na tym tle.

V-ce Prezes Zarz. d/s Zaop. Ludn. (—) J. Głowiński

Kierownik Sekcji OTHGIP (—) St. Chorążak

Od redakcji: Wandalie nieustety ciągle jeszcze dają o sobie znać. Niszczą automaty telefoniczne, w pociągach siedzenia i jak widać z przytoczonego listu, również i szyldy na sklepach. Zgadzamy się całkowicie z PZGS, że opinia społeczna środowiska powinna reagować na tego rodzaju akty vandalizmu i stanowczo się im przeciwdziałać. Jest to zwyczajne możliwe w takich małych wioskach, jak Falsztyn, Frydman czy w innych. Wszyscy się tu bowiem dobrze znają i jak sami mieszkańcy tych wiosek mówią: „wszyscy o sobie wszystko wiedzą”. Uważamy także, że sprawcy powinni być pociągnięci nie tylko do odpowiedzialności karnej ale także cywilnej. Powinni wiedzieć, że vandalizm nie uchodzi bezkarne, że za wyrządzone szkody trzeba płacić.

Sądzimy jednak, że zniszczenie szyldu nie zwalnia PZGS od obowiązku zainstalowania nowego. W opinii naszych czytelników sprawia ta przeciagająca się. Poruszano ją również jeszcze w listopadzie ub. roku na zebraniach Kół TKCIS w tamtejszych wioskach. Na zebraniu tym w Falsztynie m.in. stwierdzono — cytuje: „szyld na naszym sklepie jest pobity i żądamy nowego w języku słowackim”, we Frydmanie natomiast uczestnicy tego zebrania podnosili — cytuje: „zebrani domagają się szyldów na sklepach w języku słowackim”. Otrzymaną odpowiedź z PZGS rozumiemy jako pozytywnie i ostateczne załatwienie tych postulatów.

UPOZORNIENIE

Upozorňujeme našich čitateľov, že v súvislosti s predvolebnou kampanou počínajúc marcovým číslom budeme sa podrobne zaoberať výsledkami práce všetkých miestnych skupín a Obvodných výborov, priebehom volebných schôdzí a uverejníme v jednom číslе mená členov novozvolených výborov zo Spiša a Oravy.

POL'NOHOSPODÁRSKE OTÁZKY

ČO SA HOVORILO

NA POMADE DOPISOVATEĽOV O ROL'NICKÝCH OTÁZKACH

Dopisovatelia časopisu Život sa aktívne zaujímajú o rolnícke otázky. Vyplýva to aj z toho, že mnohí z nich majú vlastné gazdovstvá, ktoré sú ich každodenným pracoviskom, a ako v každej hospodárskej a spoločenskej práci život ich neušetrí od ľahkostí a rôznych starostí.

V nadhodených otázkach prevládali tieto problémy:

- popularizácia poľnohospodárskych vedomostí na školení rôzneho druhu,
- mechanizácia poľnohospodárskej výroby a zavádzanie preverených skúseností,
- meliorácia poľnohospodárskej pôdy a efektívnejšie využívanie lúk a pasienkov,
- organizácia práce v gazdovstve a boj o ďalší rast úrody v rastlinnej produkcií.

Rok 1969 neboli pre našich rolníkov nijako ľahký. Veľa oblastí zasiahol suchý, čo malo nepriaznivý vplyv na úrodu lúk, pasienkov a na okopaniny. Preto sa v jeseni na dedine veľmi usilovne pracovalo. Každý rolník, majúci na zreteli rozvoj dobytkárstva, snažil sa preň zaistiť dostatok krmiva. Je potrebné, že dediny na Spiši a Orave nezaostávajú v úsili, ako zamedziť poklesu v chove dobytka.

Štát vytvára ďalšie podmienky materiálnej zainteresovanosti v podobe vyšších cien platných od 1. januára 1970 za dodávky živých ošípaných — povedal na porade našich dopisovateľov s. D. Perun, zástupca oddelenia pre poľnohospodárstvo UV PZRS a navyše sa predvídadú úľavy na pozemkovej dani pre tých rolníkov, čo budú zvyšovať

produkciu dobytka. Dedinky na Spiši a Orave majú ešte značné rezervy pre ďalší rozvoj chovu dobytka. Okrem iných dopisovateľ a rolník z Kacvínovej vravel, že jeho dedina má asi 400 ha lúk a pasienkov, ktoré treba obhospodariť, aby sa zvýšil zber sena, aby sa zlepšila kultúra používania týchto lúk a pasienkov. Lenže toto nemôžu urobiť, keď sa im neposkytne pomoc pri nákupu traktora pre rolnícky krúžok. Koňmi by sa sotva preorali tieľa lúky a traktorová stanica v Nedeci je prislába a nemá poľnohospodárske vybavenie na obhospodárenie takej veľkej plochy lúk.

Dopisovateľ z Hornej Zubrince kritizoval kvalitu vykonaných melioračných prác, čo neuľahčuje riadne obhospodarovanie meliorované ornej pôdy. Dokonca odznali požiadavky, aby melioračný podnik z Nowého Targu na svoj účet vykonal potrebné zmeny. Napokon treba dodať, že okrem kvalitnej dobrej meliorácie ornej pôdy treba sa starat aj o melioračné zariadenia a o primerané hnojenie.

Niekoľko prípadomienok sa týkalo práce zásobovacích a odbytových zložiek na podhalanskej dedine. Žiadali zvýšiť dodávky minerálnych hnojiv najmä zo skupiny fosforečných a draselných, ako aj dodávky väčšieho množstva poľno-

hospodárskych strojov na konský poľah. Upozorňovali na nevyhnutnosť lepšieho hospodárenia s hnojom, lebo je to vlastný zdroj hnojenia pôdy, konštatovalo sa. Horská pôda bez hnojenia veľa nedá. Hektárový výnos v Nowotarskom okrese už roku 1968 dosahoval 17 q. Je to takmer dvojnásobné zvýšenie hektárového výnosu za vlády Ľudového Poľ-

ského.

Roľníci na Spiši a Orave si vysoko cenia rolnicke školenie. Žiadali však, aby im vydali primerané potvrdenie, že ukončili dvoj-alebo trojročné zimné kurzy (napr. Vyšné Lapše). Je to opravné požiadavka a vysvetlenie okresného národného výboru, že nemá potrebné tlačivo, je nepostačujúce. Nemálo horíckých a kritických slov padlo na adresu práce agronomov, ktorých úlohou je každodenná poradenská služba vo výrobných otázkach. Dopisovateľ z Dolnej Zubrince poukázal na to, že ich agronom sa priveľa zaobrába papierovou robotou namiesto toho, aby prichádzal ku gazonom.

Ako vieme, agronomovia od 1. januára 1969 podliehajú miestnym národným výborom. Nazdávame sa, že aj v Zubrici Ľudový orgán bude sledovať prácu agronomov na území obce.

D. P.

NOVÉ MAŠTALE NA ŠTÁTNOM MAJETKU.

FOTO: D. PERUN

VEDCI POMÁHAJÚ ROL'NÍKOM

RAŠELINA

NÁDEJ ZELENINÁRSTVA

Spomedzi mnohých možností, ako použiť rašelinu v hospodárstve, zeleninári vidia najväčšie výhody jej uplatnenia v zeleninárstve. Zeleninársky ústav v Skieriewiciach vykonal veľa pokusov s použitím rašeliny a získal znamenité výsledky. Na pokusnej stanici v okrese Puck pri pestovaní zeleniny s použitím rašeliny získali 600 q cibule z ha, zatiaľ čo celoštátny priemer je 300 q, kapusty vysé 1 000 q, čiže 2,5-krát viac než celoštátny priemer, a vysé 500 q mrkví, čiže o 200 q/ha viac než na inej obyčajnej pôde.

A tu ešte treba pripomenúť, že rašelinovú pôdu netreba prihnojovať ani organickými ani minerálnymi hnojivami. To je veľmi dôležité, lebo zelenina reaguje na minerálne hnojivá, napríklad neznáša koncentráciu pôdných roztokov, a preto sa zelenina v mnohých pôdach nemôže pestovať. Vypočítali, že v našom státe máme vysé 1,2 mln ha

rašelinových terénov. Rašelina sa najväčšou používala na kúrenie. Výskumníci došli k záveru, že vysé 90% rašelinovej pôdy možno využiť na produkciu zeleniny, ktorá má veľký odbyt. Treba poznamenať, že v iných krajinách poznačajú výhody rašelinovej pôdy a široko ju využívajú v záhradníctve.

Takto veľa gazdovstiev, ktoré majú nevyužitú rašelinovú pôdu, môžu zvýšiť svoje výnosy pestovaním zeleniny, čo bude výhodné ako pre štát tak aj pre ne.

Výskumníci však musia ešte vyriešiť jeden dôležitý problém. Ide o zavlažovanie tejto pôdy v období letného sucha. Kým totiž vŕacina rašelinisk má zariadenia na odvádzanie nadýšku vody, ich zavlažovanie ostáva ešte stále otvoreným problémom, keďže ešte v značnej miere nie dosť melioračných zavlažovacích zariadení.

P.

ROL'NICKY KALENDÁR

MAREC – BŘEZEN

Lúky a pasienky treba pohnojiť dusíkatými, fosforečnými a draselnými hnojivami, ak sa tak nesťalo už v jeseni. Treba moriť obilné a zeleninárske semená. Keď polia oboschnú a je vhodná teplota, možno zasiať motýľokveté kŕmne rastlinky, zmesi kŕmných rastlín a medzi ochranné rastlinky (najčastejšie žito a jačmeň) zasiať rastlinky, ktoré po žatve obilnín rýchle rastú a poskytujú zelené krmivo. Pred príchodom jari treba vykonať jarné upratovanie v maštali (vrátane bielenia), chlieve a kúrinoch. V sadoch treba dokončiť očistovanie stromov, preriedzanie korún a zimné postrekky. V marci sa sadia ovocné stromčeky. Na začiatku mesiaca marca sa zakladajú parenia na produkciu zeleninových priesad.

Tu treba pripomenúť zásady jarného hnojenia obilní.

ZITO pestujeme obyčajne v ľahkej pôde, ktorá má malo živín, a to v rokoch nasledujúcich po pohnojení maštalným hnojom. Z tohto dôvodu je dôležité pohnojiť minerálnymi hnojivami, ak chceme mať vysokú úrodu. V jeseni dáme málou dávkou dusíkatého hnojiva. Základné pohnojenie dusíkatým hnojivom sa koná na jar. Pohnojiť treba čo najskôr, keďže žito potrebuje veľa živín, najmä dusíka, počas prvej jarnej vegetácie. Čiastočne môžeme pohnojiť dusíkatým hnojivom v období vyarenia žita z pôdy. Je to sice dosť komplikovaná roba, ale takto sa zvyšuje obsah bielkovín v zrne a súčasne sa predide bujnému rastu žita, ktoré sa takto aj menej zvalí. Celková dávka dusíkatého

hnojiva činí pre žito 40 — 50 kg čistého dusíka na hektár. Z dusíkatých hnojív vhodných na hnojenie žita treba spomenúť liadiok vápenato-amónny, liadiok amónny a močovinu. Ak sa intenzívne hnojí dusíkom, treba zamedziť nebezpečenstvu zvalenia obilia. Stačí žito zasiať redšie. Istý význam má aj riadková sejba v smere sever-juh, keďže rastlina takto dostáva viac svetla, čo ju da istej miere robí odolnou voči zvalovaniu. Najväčší význam však má zaistenie výživy rastliny dostatočným množstvom fosforu a draslika. Celé potrebné množstvo fosforečných a draselných hnojív dávame v jeseni ešte pred zasiatím žita tak, že výško rozprášime po strnišku, z ktorého sme vopred zobrať predošlu raslinu.

PŠENICA sa zvyčajne pestuje v lepšej pôde, no so zreteľom na to, že má ovesa vyššie výnosy a že má ovesa menšiu schopnosť prijímať živiny, treba ju hnojiť výdatnejšie ako žito. Dusíkatým hnojivom možno už v jeseni čiastočne pohnojiť najmä slabšiu pôdu, ale základné hnojenie pripadá na jar. Ozimná pšenica klíči trochu neskôr než žito, a preto sa aj najskôr hnojí.

Účelné je hnojiť aspoň vo dvoch dávkach, pričom prvá sa dáva pred pobránením (jarné bránie pšenice fažkami bránami — je nevyhnutné). Rozdelenie dusíkatého hnojiva na niekoľko dávok má veľký význam, keďže umožňuje predĺžiť poškodeniu rastlín jarnými mrázikmi, zaistuje pšenici pred odplavením hnojív a navyše prispieva k zvy-

šovaniu úrody a zvyšovaniu obsahu bielkovín. Na 1 hektár treba dať 50 — 60 kg čistého dusíka. V niektorých prípadoch — pri dostatočnom pohnojení fosforečno-draselnými hnojivami — možno množstvo dusíka zvýšiť na 90 kg na ha. Pšenica sa prihnojuje amónnym liadikom, vápenato-amónnym liadikom, močovinou a siranom amónnym. Keď sa intenzívne hnojí dusíkom, treba dávať aj vysoké dávky fosforečných a draselných hnojív, lebo iba takto dosiahneme vysokú úrodu pšenice a zadržíme jej zvaleniu. Fosforečnými a draselnými hnojivami hnojíme pred siatím a vápnom pod oraninu.

Aj OVOS sa vyplatí dobre pohnojiť minerálnymi hnojivami. Hnojenie ovsy nielenže zvyšuje úrodu, ale prispieva aj k zlepšeniu kvality zrna, lebo takto sa stáva vhodnejším na kŕmenie.

Na 1 ha ovsy môžeme dať asi 60 kg čistého dusíka. Takmer všetko hnojenie sa koná pred siatím, pričom netreba zabudnúť zmiesať hnojivo s pôdou. Fosfor sa dáva asi 50 kg a draslika asi 80 kg na 1 ha (prepočítané na čistú zložku).

Fosforečnými a draselnými hnojivami sa hnojí pred siatím. Ovos nezasievame do kyslej pôdy, snážime sa ju odkysliť. Najlepšie je v jeseni posiať vápnom pod oraninu. Ak sa tak nestalo, treba vápnom pohnojiť na jar a dobre premiešať s pôdou pomocou kultívátora.

Hnojenie obilní veľkými dávkami minerálnych hnojív je základnou podmienkou, ako získať vysokú úrodu a zvýšiť rentabilitu pestovania rastlín.

MÓDA NA NOSENIE

TAJOMSTVO FARIEB

Každá žena má svoju obľúbenú farbu. Je den belgický psychológ tvrdí, že obľuba určitej farby môže veľa prezradiť o žene samej.

ČERVENÁ je farba žien, ktoré sú živé, impulzívne, dynamicke a ľahko sa dajú nahnevať.

ORANŽOVÁ je farba radosti zo života, veselosf. Znamená nadšenie pre rôzne veci, ktoré býva bohužiaľ často iba povrchné.

MODRÁ patrí žene, ktorá hľadá náročnú spoločnosť a ktorá v každodennom styku s ostatnými ľuďmi býva zdržanlivá, často až konzervatívna. Čím je modrá tmavšia, tým sú tiež vlastnosti výraznejšie.

ZELENÁ je farba žien individuálnych, vermi samostatných a sebastistických.

ŽLTÁ znamená aktivity, schopnosť podmanovať si okolie. Pritom táto žena sa dá ľahko ovplyvniť.

Hnedá je farba solídnych ľudí, pristupujúcich ku všetkému s rozvahou. Tieto ženy obyčajne nemajú veľké ideály.

FIALOVÁ je farba povahove labilných ľudí, ktorí túžia po porozumení a bezkonfliktovom živote.

SIVÁ vyjadruje zdržanlivosť, rozvahu, neunáhlenosť až vypočítavosť.

BIELA je vystupňovaním všetkých vlastností milovníckej žltej farby.

CÍERNA je farba sebadôvery, často až prehnanej, občas znamená aj vyzývavosť.

RIADKY DÔVERY

ZOFKA B. píše: „Som pôvodom z vidieka. Po ukončení priemyslovky pracujem v továri v okresnom meste. Chodom s chlapcom z našej dediny. Mám ho ráda, ale všeličo sa mi na ňom nepáči. Môj chlapec je totiž, podľa mňa prehnane šetrný. Obaja pracujeme, a dohodli sme sa, že si budeme odkladať na vkladnú knižku peniaze, aby sme si čo najskôr mohli kúpiť družstevný byt. Janko teda šetri! Ale ako! Nikdy mi neprinesie kyticu kvetov, návštevu kaviarni pokladá na luxus, ne-

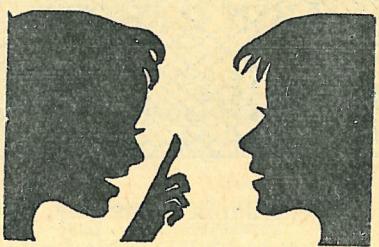
chodíme sa nikde zabáviť. Moje kolegyne žijú veru celkom inakšie. Neviem ako mu to mám povedať, ved som mladá a aj ja by som si občas checela zatancovať, dostať od neho malý darček. Poradte mi, čo mám robiť.“

Milá Žofka! Verím, že sa chceš aj ty zabáviť, najmä ak vidiš, ako žijú tvoje priateľky. Svojho chlapca máš rada, ako sama píšeš. Nuž radim ti, aby si na vec pozrela aj z iného hľadiska. Keď sa o rok alebo aj skôr vydaš, budeš veľmi rada, keď budeš mať nie len krásny, moderný byt, ale aj ušetréné toľko peňazí, že si budete môcť kúpiť aj nábytok, popriplaté chladničku, vysávač alebo iné veci potrebné v každej domácnosti. Je to krásny pocit zariadovať si domácnosť a myslím, že kvôli tomu sa vysplati zrieť sa nejakých malickej. Za to však občas môžeš svojho snúbencu nahovoriť, aby s tebou išiel do kina alebo do kaviarne na kávičku. Ak mu všetko vysvetliš tak pekne ako nám, celkom iste bude mať pre teba porozumenie.

ZOFIA LOREN je nielen jednou z najlepších herečiek na svete, ale aj šťastnou mačičkou malého synčeka, po ktorom roky tužila. Aby bola celkom šťastná chcela by mať pre syna Carla sestričku.

JEDNA DRUHEJ RIEKLA

Zena, ktorá ktorí môže jesť skoro všetko. Jedlo malo by byť čerstvé a rôznorodé. Nakoľko kojaca žena vytvára asi 1 liter mlieka denne a toľko pije dieťa, mala by okrem normálnej stravy piť ešte asi jeden a pol litra mlieka denne, aby kryla nielen svoje požiadavky ale aj dieťa.

Ak žena, ktorá ktorí je náklonna na tučnotu, čo má zlý vplyv na vytváranie mlieka (znižuje sa množstvo mlieka), mala by obmedziť vo svojom jedálom lístku mýcene jedla (chlieb, sliež), ovocie a zelenina mali by byť však súčasťou každého jedla. Neodporúčame cesnak, ktorý mlieku dáva nepríjemnú príchuť a vôňu, ako aj jedla, ktoré spôsobujú vytváranie plynov (fazuľa, hrach, čierneho chleba). Práve preto v úvode sme napísali, že žena ktorá ktorí môže jesť skoro všetko.

Okrem vitamínov, ktorá sú v jedlách žena by dodaťne mala užívať vitamín A+D, C, B-complex alebo B₁ a B₂ — somozrejme podľa predpisu lekára.

Pripomíname, že žena ktorá ktorí nesmie piť žiadnen alkohol a nesmie fajčiť, lebo alkohol a nikotín sa dostávajú do mlieka.

(niektoré ženy pijú čierne pivo, aby mali viac mlieka, je to predstavu otravu organizmu dieťaťa. Majú zlý vplyv na jeho fyzický a duševný vývin).

★

Vrele vám odporúčame, aby ste doma pestovali také rastliny ako žerucha alebo petržlen, ktoré sú bohaté na vitamíny. Pestovanie je veľmi ľahké, najmä žerucha. Stačí ak obložíme tanier vo vode navlhčenou vatou na ktorú husto posypeme semená žeruchy. Jediná námaha pri pestovaní tejto rastliny je každodenne navlhčovanie vaty vodou. Po desiatich dňoch na vate máme hustú vrstvu zeleniny bohatej na vitamíny.

Ako môžeme žeruchu pripraviť? Predovšetkým ako šalát, môžeme ju tiež použiť spolu s inou zeleninou na prípravu šalátu, napr. s mrkvou, pôrmi, zelerom atď. Deti majú veľmi radi obložené chlebíčky s údeninou alebo syrom, posypané drobno pokrájanou žeruchou. Veľmi chutne vypadajú aj zemiaky posypané žeruchou namiesto petržlenovej vŕiate, tak isto môžeme ju dať do polievky.

ON

Muži nám píšu: aj my by sme sa chceli dobre obliekať. Chceli by sme, aby sa naše manželky zoznamili s pánskou módom, aby nám mohli čo najlepšie radíť. Prečo Život s nami zaobchádza ako macocha?

Naši verní čitatelia si celkom iste všimli, že často uverejňujeme aj pánsku módu. Snad je jej trochu primalo, vynasnažíme sa, aby sa to zlepšilo. Už v budúcom čísle uverejníme pravidlá, podľa ktorých malí by byť ušité nohavice, vtedy je to najdôležitejšia súčasť obleku muža, najmä ak chodí bez saka. Porozprávame vám o piatich, najčastejších chybách pánskych nohavíc a o piatich kladcoch, ktoré by si muži mali všimnúť. Na snímke: ideálne ušité nohavice.

NOHY PREZRÁDZAJÚ PÔVOD

Dievčenské nohy vedia byť veľmi príťažlivé, to vie každý. Na univerzite v Birminghame však študuje teraz vedecká pracovníčka 2 000 dievčenských nôh, z ktorých každá fotografuje a premeriava do najmenších podrobností. O zmysle tohto výskumného programu hovorí univerzitná asistentka Elizabeth Coopová: „Existujú silné argumenty pre to, že telesná stavba a tým aj tvar nôh prezrádza spoločenskú vrstvu a krajinový pôvod majiteľky. Aj povahové znaky sa môžu vyjadriť v tvaru nôh a tela.“ Široký test má potvrdiť správnosť tejto domenky. Bude trvať asi dva roky, kym budú všetky výsledky spracované. Test má zachytiť študentky štyroch univerzít a aj pracujúce dievčatá zo všetkých spoločenských vrstiev.

TEXTY SLOVENSKÝCH ĽUDOVÝCH PIESNÍ

PRÍDI, JANÍK PREMILENÝ

Prídi Janík premilený, prídi k nám
ja ti za klobúčik pierko dám,
červenú ružičku, rozmarinčok zelený;
príd' šuhajko milený.

Červenú ružičku, rozmarinčok zelený;
príd' šuhajko milený.

Nevolaj ma, bo falošné oči máš,
rada za inými pozeraš;
netrhaj ty pre mňa rozmaraju zelenú
ani ružu červenú.
Netrhaj ty pre mňa rozmaraju zelenú
ani ružu červenú.

ZAHÁDAM TI HÁDKU

1. Ako ďaleko je nebo od zeme?
2. Hučí vôl na sto hôr, na sto potokov.
3. Nemá ruky, a predsa silno bije.
4. Ked' sa otec tamto smeje,
a tam matka slzy leje,
panná dcéra v také časy
sedmorakej krásy pásy
oblieka si.
5. Čo je najtučnejšie?

ZA SPRÁVNE ODPOVEDE, KTORE NAM POSLETE NA
ADRESU REDAKCIE DO DVÓCH TYŽDNOV PO ODEBRANÍ
ZIVOTA, DOSTANETE KNÍZNE ODMDNY, ROZLUSTENIE
V BUDÚCOM ČÍSLE.

UROB
si sám

Ihličnaté lesy nám poskytujú stavebné, nábytkové a palivové drevo. Veľa sa ho spracúva aj na papier a celulózu. V ihličnatých lesoch sú zriadené sanatória a rekreačné strediská. V nich nájdeme aj materiál pre našu hračku. Sú to šušky. Nazbierajte z nich niekoľko tažkých a sviežich, aby raketa dobre letela.

Materiál: šušky (smrekové alebo jedľové), husie brká, pružný prút, špagát.

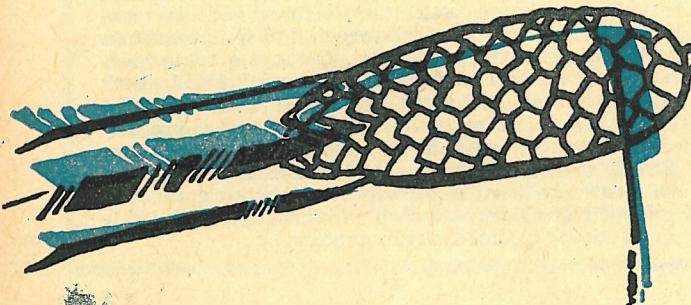
Nástroje a pomôcky: nožik, kliniec, kliešte.

Pracovný postup: Vyberieme si dlhšiu šušku a rozzeraveným klincom vypláime do nej dva otvory: jeden vpred, druhý vzadu. Predný otvor slúži na

HRAČKU

zastrčenie pružného prúta, ktorým raketu vystreľujeme. Do zadného otvoru navlečieme a zaviažeme špagát. Pri vystreľovaní ním napíname raketu. Do zadnej strany šušky zastrčíme pod šupiny štyri rovnako pristrihnuté husie brká. Takto máme raketu pripravenú na vystrelenie. Vystreľujeme ju tak, že jednou rukou držíme prút a druhou napíname špagát. Prút sa pri tom prehne smerom k nám. Ked' špagát pustíme, prút vymrští šušku-raketu dopred. V streľaní na diaľku, prípadne do terča (stromu), môžeme usporiať i preteky. Na preteky si však zhotovíme niekoľko raket do zásoby.

RAKETA ZO ŠUŠKY

NA ZAČIATOK
HRDINOVIA
Z ČIAS
BUFALLO BILLA

MARK TWAIN

TEN POVESTNÝ
ZABIJACÍ SLADE

Jedinou uznávanou autoritou bola sila. Najmenšie nedozumenia sa na mieste vybavovali revolverom alebo nožom. Vraždilo sa za bieleho dňa, a to veľmi často, bez toho, že by niekomu prišlo na um staraf sa o to. Panoval názor, že strana, ktorá vraždí, má na to svoje súkromné dôvody a že by bolo netaktné, keby sa do toho niekto miešal. Etiketa Skalistých hôr vyžadovala, aby divák po dokonalej vražde pomohol vízavovi zakopať korist; inak mohol celkom určite očakávať, že sa mu jeho neochota pri najbližšej priležitosti pomstí, keď on sám niekoho zabije a bude potrebovať susedovu pomoc pri pochovávaní.

Uprostred tejto bandy zlodejov koni a vrahov sa Slade ujal svojho úradu hladko a pokojne a hned prvý raz odstrelil jedného, čo sa v jeho prítomnosti odvážil nehanebne chvastať. Potom začala poľovačka na vyvrehov a za veľmi krátke čas úplne zarazil ich výpad proti majetku Spoločnosti, objavil veľký počet ukradnutých koní, zabil niekoľko najhorších desperádov a nad ostatnými získal svojimi zastrašovacimi metódami takú moc, že si ho ctili, obdivovali ho, báli sa ho, poslúchali ho! V živote tejto spoločnosti dosiahla tisť obdivuhodnú zmenu, ktorou sa vyznačovala jeho vláda v Overland City. Polapil dvoch chlapov, ktorí ukradli kone Spoločnosti a vlastnoručne ich obesili. Bol vo svojej divizii zvrchovaným sudecom a súčasne pototom i výkonnou mocou v jedinej osobe, a to nielen v prehrešeniacach voči vlastným zamestnávateľom, ale aj voči vystavaľcom, čo tade prechádzali. Raz sa nejakým vystavaľcom stratili kone, pravdepodobne im ich ukradli. Povedali to Sladovi, ktorí náhodou navštívili ich tábor. S jediným sprievodcom zašiel na ranč, ktorého majiteľa podozrieval, vrazil do dverí a začal streľať, pričom troch zabil a štvrtého poranil.

V streľbe z námornického revolvera sa Sladovi nikto tak ľahko nevyrovnal. Raz ráno, keď bol práve v najlepšej nálade, v Rocky Ridge, zazrel vraj chlapa, ktorý ho pred niekoľkými dniami urazil — všimnite si, akú skvelú pamäť mal na tieto veci — a „Páni“, povedal Slade, namieriac na neho svoj revolver, „je to dobrých dvadsať yardov, ale zasiahnem ho do tretej gombičky na kabáte!“ A aj zasiahol. Všetci okolo stojaci ho obdivovali a všetci sa spoločne zúčastnili na pohrebe.

Pri akejkoľvek príležitosti sa chlap, ktorý mal malý výčap whisky na jednej stanici, dopustil čo-

hosí čo hnevalo Slada, a šiel domov spisať svoj testament. O niekoľko dní potom Slade vošiel do výčapu a požiadal o koňak. Chlap siahol pod pult (zrejme pre flášu, ale možno, že pre čosi ďalšie), no Slade sa na neho usmial svojim zvláštnym bodrým a spokojným úsmevom, ktorý jeho susedia už dávno poznali ako predzvesť zamaskevanej smrti, a povedal: „Ten nie, nalej mi z toho najlepšieho.“ Ubohému výčapníkovi nepozostávalo nič ďalšie, iba sa k nemu obrátil chrbtom a zložil z police flášu s drahým koňakom. Ked' so točil, hľadal do hlavne Sladoveho revolveru. „A v nasledujúcom okamihu,“ dodal s dôrazom muž, ktorý mi to rozprával, „bol jedným z najmŕtvejších ľudí, aki kedy žili.“

Postilióni a sprievodcovia nám rozprávali, že Slade niekedy nechal nenávideného nepriateľa úplne na pokoji, nevšímal si ho, po celé týždne sa s ním nerozprával; akiste sa to stalo aspoň raz alebo dvakrát. Niektorí tvrdili, že podľa ich názoru tak robil preto, aby jeho obeť prestali byť ostražité, a on nad ním získal prevahu. Iní sa zasa nazdávali, že si nepriateľa schovával ako dieťa maškrtu, aby si ľahčím očakávaním vystúpňoval pôžitok na najvyššiu mieru. Stalo sa to istému Francúzovi, ktorý Slada urazil. Na údiov všetkých ho Slade nazabil hned na mieste, ale dilo ho nechal na pokoji. Napokon však jedného dňa neskoro v noci zašiel do Francúzovho domu, zaklopil, a keď mu jeho nepriateľ otvoril dvere, zastrelil ho, vkopol mŕtvolu do domu, dom podpánil a nechal zhorief mŕtveho, jeho vdomu a tri deti! Počul som túto historku od troch rozličných ľudí, a ti zrejme verili tomu, čo rozprávali. Môže to byť pravda, a nemusí. Kto chce psa biť atď...

Slada kedysi zajala banda, ktorá ho chcela lynchovať. Odzbrojili ho a uväznenili v mohutnom zrube, ku ktorému postavili stráž. Vyžiadal si od svojich únoscov, aby poslali po jeho ženu, ktorú chce ešte pred smrťou vidieť. Bola to statočná, milujúca, neohrozená žena. Vyskočila na konia a hnala sa s vetrom o preteky. Ked' prišla, vpustili ju dnu bez toho, žeby ju prehliadli. Ešte sa za ňou nezatvorili dvere, už vytiahla dva revolversy, pomocou ktorých sa so svojím pánom a veliteľom postavila proti bande. Počas ostrej prestrelky skočili obaja na kone a šťastne vyviazli.

(POKRAČOVANIE V BUDÚCOM ČÍSLE)

UKRAJINSKÚ ĽUDOVÚ ROZPRÁVKU PRELOŽILA
MÁRIA NEVRLÁ

PIROŽKY

V jednej chalúpke bývali kohútik Cervený Hrebienok a dve myšičky Krúf a Vrf. Raz našiel kohútik pšeničný klášok.

— Kikirík! Krúf a Vrf, vstávajte!
Správime si pirožky so smotanou.

Krúf a Vrf vybehli na dvor, pustili sa do tanca a pospevovali:

Veľkú radosť máme! Pirožky si dáme!

Kohútik sa spýtal:

— Kto vymláti zrno?

— Ja nie! Ja nie! — kričali Krúf a Vrf.

— Ked' nie, to nie, vymlátim si sám,

— povedal kohútik a dal sa do práce.

Krúf a Vrf sa zatiaľ hrali a veselo

tancovali.

— Zrno som vymlátil, — vratí kohútik,

— ale kto ho do mlyna zanesie?

— Ja nie! Ja nie! — pišťali myšičky.

— Ked' nie, tak nie, zanesiem si sám,

— povedal kohútik, vzal vrece na chrbát

a zanesol ho do mlyna. Ked' sa vrátil, spýtal sa:

— A kto cesto zamiesi?

— Ja nie! Ja nie! — kričali opreteky Krúf a Vrf.

— Ked' nie, tak nie, zamiesim ho sám,

— povedal kohútik a zamiesil cesto.

— Cesto je hotové, — vratí kohútik,

— ale kto ho upečie?

— My nie! — skríkli Krúf a Vrf.

Kohútik narúbal drevo, zakúril v peci a dal sa do práce. Krúf a Vrf odpočívali v tóni pod vrbou. Ked' si odpočinuli, pribehli do izby a sadli si za stôl.

— Kto bude jesť pirožky? — spýtal sa kohútik.

— Ja! — hľásil sa Krúf.

— Ja! — skríkol Vrf.

— Ked' ja, tak ja! — povedal kohútik a vyviedol myšičky za dvere.

Potom si sadol za stôl a pokojne sa najedol.

KALENDÁR

FEBRUÁR - ÚNOR

1	NEDEĽA Ignác	15	NEDEĽA Faustus
vých. sl. 7.17 záp. sl. 16.23 vých. m. 3.10 záp. m. 10.19	vých. sl. 6.52 záp. sl. 16.49 vých. m. 10.22 záp. m. 3.58		
2	PONDELOK Mária	16	PONDELOK Danuta
3	UTOROK Blažej	17	UTOROK Sylvia
4	STREDA Verona	18	STREDA Konštantcia
5	STVRTOK Agata	19	STVRTOK Konrad
6	PIATOK Dorota	20	PIATOK Leon
7	SOBOTA Richard	21	SOBOTA Eleonora
8	NEDEĽA Peter	22	NEDEĽA Margaréta
9	PONDELOK Apolónia	23	PONDELOK Damian
10	UTOROK Jacek	24	UTOROK Matej
11	STREDA Popoločná str.	25	STREDA Viktor
12	STVRTOK Eulália	26	STVRTOK Alexander
13	PIATOK Katarína	27	PIATOK Gabriel
14	SOBOTA Valent	28	SOBOTA Makar

MAREC - BŘEZEN

1. NEDEĽA Antonína	8. NEDEĽA Beata
2. PONDELOK Helena	9. PONDELOK Katarína
3. UTOROK Tician	10. UTOROK Marcel
4. STREDA Kazimír	11. STREDA Konštiantín
5. STVRTOK Fridrich	12. STVRTOK Gregor
6. PIATOK Rozália	13. PIATOK Božena
7. SOBOTA Tomáš	14. SOBOTA Matilda
	15. NEDEĽA Klement

SNÁR

VERITE SNOM? NIE ANI MY NEVERÍME. ALE PREDSA KAŽDÝ Z NÁS SA NIEKEDY POZRIE DO SNÁRA. AJ KED TO POKLADÁ ZA PREDSDOK NAŠICH BABÍČIEK. KONEČNE VED JE TO IBA ZÁBAVA.

Citrony vidieť — čakaj príjemnú správu — olúpavat — uždeš pred nebezpečím — vytlačať — obdržíš smutnú správu — jest — niekto ta predbehne Cervíky — hádka v domácnosti — v jedle vidieť — mäš zlého nepriateľa — zabíjať — zbraň sa ničeho zlého Diamant vidieť — nepráv štastie — do prsteňa zasadzovať — budeš vyznamenaný — stratíš — budeš sa rmútiť — jest ho — štastie, bohatstvo — zberať — sklamane nádeje Handry zberať — dosiahneš blahobyt — nosiť — budeš trpieť nedostatok — podávať — urobíš doma poriadok — kupovať — zle špekuješ — prat — zberaš všetko potrebné — odhadzovať — si nerozvážny Jeleňa bojovat vidieť — dosiahneš moc — umierat vidieť — blahobyt — mat v zhádraje — neštastie — pečeného jest — budeš mať významných hostov — v ruji vidieť — dosiahneš priažen niekoho Topánky nové obuvat — zistíš niečo nepríjemné — malé — tvoj postup je stažený — roztrhané — budeš preložený v práci — kúpiť — budeš cestovať — vefá ich vidieť — proces — čistiť — mäš úctu a lásku — opracovať — mierumilovný život — stratíš — mimoriadna strata — darovať — urobíš dobrý skutok — nechaf si braf mieru na ne — úspešné podnikanie — drevné — stratiš záklazníkov — slamené — chraň sa pred zlými ľuďmi Ulicou dlhou ist — čaká ta štastie — s mnohými ľuďmi — vydaný obchod — široká — jedná podľa svojho presvedčenia — chodíť po nej — nadviažeš známost Vika vidieť — budeš veľmi nenávidený — počuť vyt — budeš stiesnený — byť ním prenasledovaný — mäš smrtelného nepriateľa — zvíťazit nad nim — zdolaš nepriateľa.

RADY • PORADŇA • RADY • PORADŇA • RADY

PRAWNIK

ZASADY NOWEGO KODEKSU KARNEGO

Przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu oraz bezpieczeństwu w ruchu lądowym, wodnym i powietrznym.

Umyślne spowodowanie pożaru, zagrażającego życiu lub zdrowiu ludzi albo mieniu w znacznych rozmiarach jest zbrodnią ka-

rąną karą pozbawienia wolności od lat 3 do 15. Nieomyślne spowodowanie takiego pożaru jest zagrożeniem sankcją o roku pozbawienia wolności do lat 8. Już samo sprowadzenie bezpośredniego niebezpieczeństwa pożaru w rozmiarach wyżej określonych, w szczególności przez naruszenie przepisów przeciwpożarowych stanowi przestępstwo, które jest zagrożeniem w przypadku umyślnego działania sprawcy sankcją od 6 miesięcy do 8 lat pozbawienia wolności, zaś w przypadku działania nie umyślnego od 3 miesięcy do 3 lat pozbawienia wolności.

Naruszenie, chociażby nieomyślne zasad bezpieczeństwa w ruchu lądowym, lub powietrznym powiązujące za sobą nieomyślne uszkodzenie ciała lub rozstrój zdrowia innej osoby albo poważna szkoda w mieniu jest zagrożeniem karą pozbawienia wolności od 3 miesiące do 3 lat, zaś jeśli następstwem naruszenia zasad bezpieczeństwa ruchu jest śmierć, ciężkie uszkodzenie ciała lub ciężki rozstrój zdrowia innej osoby — karę pozbawienia wolności od 6 miesięcy do 8 lat, a gdy sprawca dopuszcza się tego przestępstwa prowadząc pojazd mechaniczny w stanie nie-

trzeźwym — karę od roku do lat 10. Za przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w ruchu lądowym, wodnym lub powietrznym — sąd może orzec w stosunku do sprawcy prowadzącego pojazd mechaniczny karę dodatkową pozbawienia prawa prowadzenia pojazdów mechanicznych na okres od roku do lat 10. Jeżeli taki sprawca w chwili popełnienia przestępstwa był w stanie nietrzeźwym — to orzeczenie o pozbawieniu prawa prowadzenia pojazdów mechanicznych jest obowiązkowe.

WITOLD FERFET

ZAKAŽNE RONIENIE BYDLA

Zakažne ronenie bydlia zwane brucelozą, występuje u bydlia, kóz, owiec, może zarazić się nią również człowieków. Choroba ta ma inne objawy u zwierząt, a inne u ludzi. U bydlia objawia się ronieniem i wyrządza przez to duże straty gospodarcze. Zakažne ronenie obok gružíky jest najczęściej spotykana i najbardziej rozpowszechniona choroba bydlia. Chorobę wywołuje zarazek zwany od nazwiska jego odkrywcy — pałeczką Bangą. W związku z tym nawet często nazywają zakażne ronenie bydlia, — cho-

robą Bangą. Pałeczki Banga mogą dostać się do organizmu przez przewód pokarmowy przy zjadaniu zakażonej karmy, piciu zakażonego mleka, jak również przez narzędzia płciowe podczas krycia. Największa ilość zarazków wydalana jest przez krowę w czasie ronienia. Blony i wody płodowe oraz wypływy z macicy zawierają olbrzymie ilości zarazków, które zanieczyszczają ściółkę, pomieszczenie, skórę samicy i noworodka. Zarazki mogą być wydalane z wydzieliną z pochwy już za kilka dni przed poronieniem. Latwo wtedy przenoszą je osoby obsługujące krowę, a zwłaszcza dojarki.

Najważniejszym objawem u bydła jest poronienie i w większości wypadków zatrzymanie lożyska. Przed mającym nastąpić poronieniem można zauważać obrzek wymienia, czerwonoożłotawy wypływ z pochwy oraz przestępowanie z nogi

na nogę. Mleko zmienia się w siarę. Poronienie następuje z reguły w drugiej połowie ciąży, najczęściej w 7 miesiącu. Czasem mimo choroby matki, cieles rodzi się żywe, ale słabe, niezdolne do dalszego życia i wkrótce po urodzeniu pada. Każdy przedwczesny poród i każde zatrzymanie lożyska powinno nasuwać hodowcy podejrzenie zakażnego ronienia. Jeżeli zwierzę jest źle odzywiane osiągnie chorobami, trzymane w brudnych pomieszczeniach, zarazki Banga mogą spowodować ciężką chorobę całego organizmu, przebiegającą z obrzękami stawów nóg przednich, zapaleniu wymienia i goraczką.

U buhaļa objawy bruceloz są inne niż u krowy i nie tak wyraźne. Najczęściej występuje obrzek i zapalenie jąder.

Jak wobec tego postępować w wadliwych lub pojedzanych przypadkach? W każdym wypadku poronie-

nia lub zatrzymania lożyska należy zwrócić się do lekarza, który ustali przyczynę. Po obejrzeniu płodu i lożyska przez lekarza i stwierdzeniu brucelozu należy głęboko zakopać. Ściółkę spod krowy, która poroniła, należy zabrać i spalić a stanowisko dokładnie odkroić roztworem sodu żrącej (20 dkg lugu na 10. l. wody). Zad krowy należy dokładnie wymyć roztworem lizolu lub kreolini (lyżka stołowa na 1 l wody). Od takiej krowy nie wolno pić surowego mleka, gdyż przez nie człowiek może się zarazić. U ludzi choroba objawia się napadami wysokiej goraczki, bólami stawów, a nawet może dojść do śmierci. Po poronieniu krowy nie należy kryć wcześniejszej niż po 3 miesiącach. Należy dokładnie starać, aby krowy unosiły się sztucznie, ponieważ krycie buhaļem może spowodować zarażenie.

HENRYK MĄCZKA

HRACHOVÁ KAŠA

Rozpočet pre 4 osoby: 300 g lípaného hrachu, voda, soľ, 1 lyžica masti, 1 lyžica máky, 1 strúčik cesnaku, 1 cibuľa, mleté čierne korenie, majorán.

Na druhý deň pred varením dobrno posekanú cibuľku, pridáme červenú sladkú papriku, očistené, umyte a na kocky pokrájané zemiaky, soľ, mleté čierne korenie a prikryté dusíme. Počas dusenia podlievame teplou vodou. Mäkké zemiaky zalejeme kyslou smotanou, v ktorej sme rozmešali hladkú máku, povaríme. Nakoniec pridáme kyslú smotanu.

Na masti zapeníme na drobno posekanú cibuľku, pridáme červenú sladkú papriku, očistené, umyte a na kocky pokrájané zemiaky, soľ, mleté čierne korenie a prikryté dusíme. Počas dusenia podlievame teplou vodou. Mäkké zemiaky zalejeme kyslou smotanou, v ktorej sme rozmešali hladkú máku, povaríme. Nakoniec pridáme kyslú smotanu.

Na masti zapeníme na drobno posekanú cibuľku, pridáme červenú sladkú papriku, očistené, umyte a na kocky pokrájané zemiaky, soľ, mleté čierne korenie a prikryté dusíme. Počas dusenia podlievame teplou vodou. Mäkké zemiaky zalejeme kyslou smotanou, v ktorej sme rozmešali hladkú máku, povaríme. Nakoniec pridáme kyslú smotanu.

Podávame s tenkými haluškami, rezancami, makaronmi, knedľou a s citrónom.

ZÁKUSKY Z TVAROHOVÉHO CESTA

Rozpočet pre viac osôb: 250 g krupicovej máky, 1/3 balíčka prášku do pečiva, 250 g pretretého tvarohu, 250 g masla alebo umelého tuku, 2 žltky, citrónová kôra, lekvár.

Máku zmiešame s práškom do pečiva, pridáme horčicu, koreniny, postrúhanú cibuľku, lekvár, povaríme.

slo, pretretý tvaroh, žltky, citrónovú kôru a vypracujeme cesto. Rozväčkáme ho asi na hrubiku 3 mm, ostrovou pokrájame na štvorce, rohy štvorcov narežeme, do stredu dámé kôpku lekvára a na ňu prikládame každú druhú polovicu roha, takže budú štyri poly rohov vyčnievať a štyri budú priložené v strede. Môžeme robiť aj formy taštičiek, hrebienkov alebo ružičiek. Upečené obalujeme v práškovom cukre.

NATIERKA Z ÚDENÁČOV

Rozpočet pre 4 osoby: 1 údenáč, 1 žltok, 40 g masla, 1/2 malej cibuľky, horčica, mleté čierne korenie.

Maslo vymiešame s uvařeným prepárievaným žltkom pridáme horčicu, koreniny, postrúhanú cibuľku a vykostený, nožíkom roztretý údenáč.

Ked natierku pripravujeme pre deti, nedáme koreniny a môžeme do nej postrúhať jedno jablčko.

ZIVOT

CZASOPISMO SPOŁECZNO KULTURALNE

NEUMÍTE SI PORADIT S RŮZNÝMI POTÍŽMI A ROZČILUJÍCÍMI VÁS ZÁLEŽITOSTMI? NAPIŠTE NÁM NA ADRESU: REDAKCE „ZIVOT“ WARSZAWA, AL. JEROZOLIMSKIE 37, I. p. ODPOVÍME VÁM A PORADÍME NA STRÁNKACH NASEHO CASOPISU A V DOPISECH.

Organ Towarzystwa Kulturalnego Czechów i Słowaków w Polsce. Ukaże się około 15 każdego miesiąca. Redaguje Kolegium w składzie: František Bednářík, Cecília Biegunová, Augustyn Bryja, Adam Chalupiec (redaktor naczelny), Vladimír Hess, Tereza Heteniaková, Marian Kaškiewicz (zastępca redaktora naczelnego), Ján Krišák, Lídia Mšálková, Ignác Nižník, Ján Ondra, Waclaw Luščinský.

Tłumaczenia i korekta jęz. czeskiego — Valerie Wojnarowska. Tłumaczenie na jęz. słowacki — Elżbieta Stojowska. Weryfikacja stylistyczna tekstów słowackich — Eudzila Cholujová. Korekta jęz. słowackiego — Jan Szpernoga. Red. techniczny — Krystyna Tomczyk. Oprac. graf. — Joanna Deresz.

Nadesłanych rękopisów, fotografii i rysunków redakcja nie zwraca. Wydawca: Wydawnictwo „WSPOŁCZESNE” RSW „PRASA”, Warszawa, ul. Wiejska 12, tel. 28-24-11.

ADRES REDAKCJI: WARSZAWA, AL. JEROZOLIMSKIE 37. TEL.: 21-15-41, 28-22-81.

Prenumerate na kraj, roczną i kwartalną dla czytelników indywidualnych przyjmują urzędy pocztowe oraz listonosze. Czytelnicy indywidualni mogą dokonywać wpłat również na konto PKO nr 1-6-1000-20 — Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw „Ruch” Warszawa, ul. Towarowa 28. Wszystkie instytucje państowe i spółczesne mogą zamawiać prenumeratę: kwartalna 3 zł, półrocza 6 zł, roczna 12 zł. Prenumerata ze zleceniem wysyłki za granicę, która jest o 40 proc. droższa od krajowej, wynosi: kwartalna 4,20 zł, półrocza 8,40 zł, roczna 16,80 zł, przyjmuję Biuro Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch” Warszawa, ul. Wronia 23, nr konta PKO 1-6-1000-24, nr tel.: 20-46-88. Egzemplarze numerów zdezaktualizowanych można nabyć w Punkcie Wysyłkowym Prasy Archiwalnej „Ruch”, Warszawa, ul. Nowomiejska 15/17, konto Nr 114-6-70041 VII O/M Warszawa.

Oddano do składy 20.II.70 r. Numer zamknięto 10.II.70 r. Druk Prasowe Zakłady Graficzne RSW „Prasa”, Warszawa, ul. Smolna 10. Zam. 131. K-85.

V krásnom Pohoni nedaleko Žiaru nad Hronom, na skalatrom strmom vrchu obklopenom mohutným lesom, postačom, vypínať sa romantické zážitky hradu Beňovište. Postavili ho na začiatku 14. storočia na ochranu niekdajších banských miest stredného Slovenska a banskej cesty na strednom toku Hrona. Dnes jeho skaza neuoprosne postupne, a tisínu vládnutia medzi ruinami, preruší iba návštěvník, a zároveň kúpeľných miest. Avšak v 15. storočí luxusným zámkom a povestným mestom záhav svojich páнов a šľachtu celého okolia. V 16. a 17. storočí za tureckých vpádov na slovenské územie, boli banské mestá odkázané za pomoc okolitých hradov, a preto ich výdatne

REVIEW

podporovali. Vtedy to, v r. 1664, sa zapísal hrad do dejín významným víťazstvom cisárskych vojsk, ktoré pod jeho náručím dorazili Turkov. A okolo hradu sa zachovala ľudová dovez.

MPTVY MI ENIG

„Syn môj, prijmi odo mňa tento meč, ktorý som dostal pred rokmi od španielskeho vladára. Má v sebe zárační silu. Ja som ju sice nevyskúšal, ale urob to ty, keď budem potrebovať“ — boli posledné slová starejho pána revištianského hradu svojmu synovi. A vtedy sa mladý Revištančan zaprisahal, že darovaný meč použije na obranu svojej cti a svojej drahej vlasti, nad ktorou sa v tom čase začínali ďaleme mráčna tureckého vpádu. Turecké vojská pod vedením Hassana pasa nachádzali sa už na okoli Revíšta. Hassan bol jeden z najbojovnejších tureckých vodcov, no známy bol aj ako jeden z najukrutnejších veliteľov. A práve tento krutý bojovník mal krásnu dcérę Zelmíru, ktorá bola nielen krásna, ale mala aj dobré srdce, a o jej dobrých skutočkoch kolovali medzi ľudom priam le-

Mladý hradný pan s dojatím počíval rozprávanie o Zelmine, o ktorej krásse a dobrých skutkoch už predtým vela jeho obraz podľa vyprávania poddaných, ktorí sa dostali do tureckého zajatia, až napokon hortico po nám zatútili. Aby sa s ním mohla stretnúť poslala za ním jedného poddaného, ktorého jej Hassan daroval ako sluhu a odkažala Revištianskemu, že ho miluje.

O niekoľko dní preobečtený do robinických šat sa došiel do tureckého tábora a po králikom hradaní nasiel Zelmu. Dino sa pozerali na seba, zamilovaní jedno do druhého.

„Pod so mnou, drahá“ — volal ju mladý pán úplne okuziený.

„Ver, veľmi ráda by som išla s tebou aj na kraj sveta, ale bojim sa pomstý svojho otca. Dal by nás zabít, keď by sa o našom stretnutí dozvedel. Ty nepoznáš našu morealku, naše kruté zákony. Chod, drahý, aby ta otec ne-našiel, ale pamäтай, že som ta milovala už vtedy, keď som ta ani nevidela, a teraz ťa milujem ešte viac.. Ale ist s tebou nemusím.“

„Nemás ma rada, lebo keby si ma naozaj milovala, ako ja teba nehradila by si na vaše zvyky, na svoj starý svet a šla by si... Pod so mnou, prosím ťa“ — úpenlivo prosil Revištianský. Zelmira sklonila hlavu, bojovala so sebou... konečne láska zvíťazila.

Ná druhý deň dozerajúci vojak napočítal o dvoch robotníkov viac, keď šli zavŕas do práce. Pred dvoma poslednými zavrel bramu, ale Zelmíra a Revištianský, preobečení, boli medzi drývymi.

Keď sa Hassan dozvedel, že jeho dcéry niet, zburil celý tábor a rozkazal Zelmiru hľadať, ale neostalo po nej ani stopu. Ale po týždni sa podarilo potučenému kreštanovi Ibrahimovi vyšpehovať, kde je Zelmira. „Je na hrade u Revištianského, stala sa jeho milenkou“ — oznamoval s úsmevom na ošklivej tvári.

Na druhý deň dozerajúci vojak napočítal o dvoch robotníkov viac, keď šli zavŕas do práce. Pred dvoma poslednými zavrel bramu, ale Zelmíra a Revištianský, preobečení, boli medzi drývimi.

Keď sa Hassan dozvedel, že jeho dcéry niet, zburil celý tábor a rozkazal Zelmiru hľadať, ale neostalo po nej ani stopu. Ale po týždni sa podarilo potučenému kreštanovi Ibrahimovi vyšpehovať, kde je Zelmira. „Je na hrade u Revištianského, stala sa jeho milenkou“ — oznamoval s úsmevom na ošklivej tvári.

„Čo si to povetad! Je to hanba! Hore na hrad, zničit to osíte hnezdzo, nenechat kameneň na kameni!“ — reval a behal po izbe záviry Hassan.

Ibrahim bol zlý a presibárny človek a keďže za každú cenu tužil po hromade peňazi navrhol spôsob, ako sa domstif na Revištianskom.

„Preniknem do hradu, ponuknem tam svoje služby, vymyslim si niečo o našom tábore a to prezradim. Keď sa my tam raz dosťanem, potom už ľahko sa mi podari otraviť hradného pana..“ — povedal. „Potom ohlasim, že si vyzval Revištianského na súboj“ — navrhoval Hassanovi.

Hassanovi celý tento plán, ako i Ibrahim sa v duši hnu sil, ale nemal nadieja na dobytie hradu, preto inéky kvôli hľadu a vyplatil Ibrahimovi odmenu: „Chod a konaj, za čo som ti zaplatil“ — povedal.

„O niekoľko dni sa Ibrahim vrátil k Hassanovi. „Videl som Zelmiru“ — hásil — „Je hrozné zubožená a tuži po ňebe Jasný pane, chce, aby si ju čím skôr vyslobodil, môžeme už ist na miesto určené pre súboj: uvídis, že Revištianský tam nebude, lebo práve teraz ho kládi do hrobu. Chutollo mu včera moje víno“, dodal a rozrechotal sa na pine usťa.

Hned sa teda pobrali na miesto súboja, ale aké hrozné bolo ich prekvapenie, keď pod hradom zočili od hlavy až do päty do zeleza obliečeného Revištianského.

„Co to má známena! Ty podliak“ — vykrikol Hassan a vrazil do Ibrahimu svoj meč až po rukoväť. A teraz za bijem ňeho“, reval Hassan a skočil k Revištianskemu. Ten sa však ani nebránil. Prvý ūder Hassanov bol smrteľný.

Hradný pán spadol z koňa.

Hassan vitzame zoskočil z koňa. „Ty zbabelec — vykrikol — už ani brániť sa neviess“ — a strihol premoženému masku z tváre. „Och! Allach! Veď ťa to moje vlastné dieťa, moja jedina dcéra, ktorú vlastný otec zavrázdil!“ — vykrikol a celý zápalý vrazil meč aj do vlastných prs. Klesol na miertu Zelmiru..

A ľudia ešte dlho rozprávali o krásnej dcere mocného Turkami kolovat reči o hrdinských čiach mladého hradného pána.

O Revištianskom počula aj Zelmíra. Kreslia si v mysli jeho obraz podľa vyprávania poddaných, ktorí sa dostali do tureckého zajatia, až napokon hortico po nám zatútili. Aby sa s ním mohla stretnúť poslala za ním jedného poddaného, ktorého jej Hassan daroval ako sluhu a odkažala Revištianskemu, že ho miluje.

Popredný slovenský archeológ prof. dr. Vojtech Budinský-Krčka na východnom Slovensku neďaleko na pozostatky veľmoža, vojvodenca, ktorého narobili mnoho poplachu najmä v Budapešti. V tejto mohyle sa nájde rukopis, ktorý naznačuje, že mal byť podľa názoru niektorých vedcov jediným zo siedmich vezirov, ktorí priviedli starých Maďarov z vereckého priesmyku do dunajskej kotliny, aby im tu vybudovali novú vlast. O príchode starých Maďarov existuje množstvo legend. No podľa názoru niektorých dnešných maďarských historikov a archeológov očajav mohly na východnom Slovensku tieto legendy úplne rúca a ukazuje, že tieto legendy vznikli oveľa neskôršie a minulosť okrašľujú.

klade prieskunu mohyly, kosiť ostatných cenných nálezov tvrdí Almos bol zabity a že ho viažabil jeho ctízadostivý syn Arpadia, zakladateľa madarského uhorského panovníckeho rodu, by výkľu intráganský otcovrah. Prisora Fetticha k tomuto krutému krátkemu záveru priviedol charakter a rozmienku vecí v hrobe. Prof. Fettich ženie veci v hrobe. Prof. Fettich dal roku 1962 správu Madarskej akadémii vied, ktorá sa stala archeologickou senzáciou v práci slova zmysle. V správe sa píše: „... východoslovenský hrob je hylou panujúceho knieča Álmosa Arpádovo otca, ktorého v 76. r. jeho živoť začrásili z politických príčin. Vysoko a plecatého mu vložili do vydlananej, úzkej dubové rakvy. Predtým mu odrezali hlavu a položili mu ju k plecu. Mŕtveho obrátili dolu bruchom zrejme aby sa nevrátila na svet pomsti svojim vrahom. Preto obrátili moč rukoväťou dolu k nohám, aby nemohol vziať a použiť...“ Pravda, toto všetko je ešte napr. raz vec diskusie, ale aj tak nás slovenských archeológov vo výstavoslovenskom Zemplíne mohlo rozvíriť hladinu maďarskej vede a verejnej mienky.

Velmož bol vystrojený nožom, očielkou a kresadlom, ďalej zväzkom striel, ktoré boli v tulci, a šabhou. Na mieste bojovníkových nôh ležali dva strmene, pracka zo sedla koňa a obrúce, kovania a držadlo vedra.

V rohu rakvy ležala strieborná šálka. Hrdlo jazdca krásli kruh zo zlatého drétru, na ňom sa našla nastoknutá jedna zo zlatých náušnic, druhá ležala pri náhrdelníku. Vedra náhrdelníka sa našlo 5 zlatých nefrených plesiek. Na zápiestiacach a na nohách bojovníka bolo po jednom zlatom drétenom kruhu.

Rúcho bojovníka bolo od pása poplecia bohaté zdobené striebornými, na povrchu zlatými kovaniami, aké krásili aj velmožov opasok a viazanie jeho šablie.

Väčšina týchto ozdôb skladala sa z kruželovitých (175 kusov) a terčovitých (34 kusov) gombíkov a 79 srdcových kovani.

Okrem toho sa našli 4 strieborné hirkálky z konského postroja, pracka atď.

Toto všetko dokazuje, že ide naozaj o vysokopostavenú osobnosť kóčovných Magyarov, ktorí práve prenikali cez Karpaty do dunajskej krajiny. No či je to hrob Álmosa a či ho zavraždil vlastný syn Árnád, o to sa ešte iste dľho budú prieť uče-

VEĽMOSODREZANOUHLAVU

klade prieskumu mohyly, kosíry a ostatných cenných nálezov tvrdí, že Almos bol zabity a že ho vlastne zabil jeho ctížadostív syn Árpád.

A tak keby sa toto všetko dalo presne dokázať, z hrdinského otca vlasti

Vermoz bol vystrojený nožom, očielkou a kresadlom, d'alej zväzkom striel, ktoré boli v tulci, a šabľou. Na mieste bojovníkových nôh ležali dva sŕmene, pracka zo sedla koňa a obrúče, kovania a držadlo vedra.

V roku rakvy ležala strieborná šákta. Hrdlo jazdca krásili kruhy zo zlatého drôtu, na ľom sa našla nafoknutá jedna zo zlatých náušníc, druhá ležala pri náhrdelníku. Vedľa náhrdelníka sa našlo 5 zlatých neforených pleskov. Na zápästiah a na nohách bojovníka bolo po jednom zlatom drôtenom kruhu.

Väčšina týchto ozôd skladala sa z kuželovitých (175 kusov) a terčovitých (34 kusov) gombíkov a 79 srdcových kovaní.

Okrem toho sa našli 4 strieborné hrkálky z konškého postroja, pracka atď.

Toto všetko dokazuje, že ide nájaz o vysokopostavenú osobnosť čovných Magyarov, ktorí pravé prenikali cez Karpaty do dunajskej kotliny. No či je to hrob Álmosa a či ho zavraždil vlastný syn Árpád, o to sa ešte iste dno budú prieť učené ľahvy.

三

1

1

三

三

三

10